Reino Sepp.
Högholmsgränd. 31.
127 46.

EESTI PÄEVA-LEHT
ESTNISKA DAGBLADET
Laupäeval, 6. juulil 1974
Nr 52 (3940) 16. aastakäik

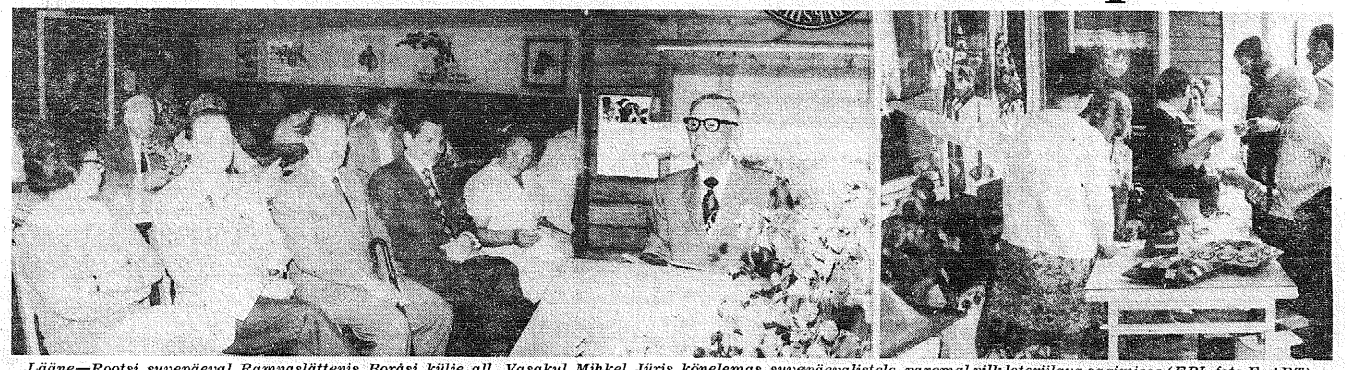
Radio Liberty sai summad eesti raadiosaate jaoks

NEW YORK (VES) — Teatavasti Ameerika Ühendriikide kongress otsustas mõni aeg tagasi luua eesti, läti ja leedu raadiosaated Radio Liberty juures, milline seni varustab informatsiooniga teisi raudeesriidetaguseid N. Liidu piires asuvaid rahvaid. Ka Radio Liberty juures, milline administratsioon oli valmis saateid alustama, kuid seni puudusid selleks krediidid.

Kreediitide küsimuse tegi endale eriliseks südameasjaks kongressi esindajatekoja liige Robert H. Steele, kes selles küsimuses on pidevalt sidet pidanud Balti organisatsioonidega. Viimased on juba kümmekond aastat ikka ja jälle teinud esildisi eesti raadiosaadete loomiseks kas Radio Free Europe'i või Radio Liberty juurde. Kongressi põhimõttelise otsusega nihkus asi tublisti edasi, kuid lahendamata jäi finantseerimine.

Nüüd teatab rahvasaadik Steele Eesti rahvuskomiteele Ühendriikides, et USA esindajatekoja välisasjade komisjon on määranud 75.000 dollarit (ca 337.000 krooni) eesti raadiosaate alustamiseks. Sama suured summad on antud ka läti ja leedu saadete jaoks. Vastava ettepaneku tegijaks oli just Steele.

Kolmkümmend Lääne-Rootsi suvepäeva

Lääne—Rootsi suvepäeval Ramnaslättenis Boråsi külje all. Vasakul Mihkel Jüris kõnelemas suvepäevalistele, paremal pilk loteriilaua sagimisse (EPL-foto E. ART)

BORÅS (EPL) — Borås oli paguluse algaastail üheks eestluse peakantsiks Rootsi rohkearvulise ja algatusrikka eestlaskonnaga. Sealt tuli mitmeid ajaloolisi algatusi, nende hulgas eesti suvepäevade tähistamise traditsioon.

Kuigi aastatega on Boråsi eestlaskonnale mitmel korral "aadrit lastud", eeskätt suure väljarännuga viiekümnendate aastate alul, siis kohalejäänud rahvusgrupp on suure hoolega jätkanud vanu traditsioone ja 23. juunil võis Boråsi Eesti Selts pidada juba 30-ndat korda Lääne—Rootsi suvepäeva, mis küll ei ole samas suurformaadis kui algusaastatel, kuid moodustab olulise momendi ümbruskonna eestlaste aktiivsuses.

Kuna tegemist oli juubelisuvepäevaga linna külje all asuvas Ramnaslättenis, siis oli kutsutud ka kõneleja, kes on seotud traditsiooniga — end. riigikogulige Mihkel Jüris, kes seekord kõneles, oli kahe pastakümne eest kõnelejaks, kui suvepäevad said endale kindla "kodu" Ramnaslättenil. (Vaata leheküg 4.)

Balti esindajad NATO delegaate informeerimas

OTTAVA (VE) — Seoses NATO konverentsiga Kanada pealinnas Ottawas teostas seal poliitilise aktsiooni Ülemaailmne Balti Nõukogu, mille esimeheks praegu on Eesti Rahvuskomitee USA-s esimees Ilmar Pleer. NATO riikide välismnistritele esitati Ülemaailmse Balti Nõukogu nimel Balti Liidu Kanadas esindajate pooit märgukiri, milles kirjeldati olukorda okupeeritud Balti riikides ja nõuti balti rahvaste suveräänsete õiguste taastamist. Balti Liidu esindajad külastasid kahe päeva jooksul 14 riigi delegatsioone või saatkondi, kusjuures märgukirja üleandmisel oli lähemaid kõnelusi delegatsioonide liikmetega.

Ottawas oli kokkusaamisteks head eeltööd teinud EKN liige W. Pent ja suurt kaasabi saadi senaator P. Yuzyk'ilt ja tema büroolt ja sel ajal Ottawas viibinud eestlaste sõbralt prof. R. Le Huenen'ilt Torontost.

Kaasa aitasid ka lätlaste esindajana prof. V. Linis ja kohaliku Leedu Seltsi esimees V. Prescepionka.

Esmaspäeval, 17. juunil selgitati NATO delegatsioonide asukohti ning L. Leivat, prof. V. Linis ja V. Prescepionka võtsid ühenduse Belgia, Prantsuse, Luksemburgi ja Norra delegatsioonidega. Väga intensiivseks tööpäevaks kujunes L. Leivatil ja dr. L. Lukssil teisipäev, 18. juuni. Siis külastasid nad enamiku NATO riikide delegatsioone või saatkondi.

Saadi kokku Inglise, Taani, Saksa, Kreeka, Islandi, Itaalia, Hollandi, Türgi ja Ühendriikide delegatsioonide liikmetega, keda paluti märgukiri koos lisadega edasi anda välisministritele.

Balti märgukiri anti ka NATO peasekretärile J. Luns'ile. Kanada välisministeeriumis anti märgukiri üle välisministri abile. Delegatsioonid asusid mitmes suuremas hotellis — kokkusaamiseks tuli liikuda viie hotelli vahet.

Hollandi ja Kreeka delegatsioonide külastamisel saadi kokku delegatsioonide abijuhatajatega, kelledega arenesid pikemad kõnelused Balti riikidest. Enamikul juhtudel anti märgukiri üle delegatsioonide sekretäridele.

Ühendriikide välisministrile H. Kissingerile määratud märgukiri anti üle tema sekretärile pr. O' Shea'le, kes kinnitas, et kõik materjalid lähevad kohe edasi välisministri kätte.

Saksa saatkonnas oli märgu- Järg lk 2

Uus praost ja õpetaja Saksamaale

Samal ajal kui eestlaskond kogunes Münsterisse eestlaste Euroopa-laulupeole, toimus 21. juunil seal ka EELK Saksamaa praostkonna sinod, kus külalisena viibis peapiiskop Konrad Veem. Saksamaa praostkonna praostiks valis sinod EELK Bielefeldi koguduse õpetaja Toomas J. Põllu ning abipraostiks Niedersachesni ning Põhja — Saksamaa koguduse õpetaja Eduard Kägi.

Konsistooriumi otsuse põhjal pidas peapiiskop K. Veem kolloviumi diakon Eduard Soosaarega 15. juunil Münchenis. Järgmisel päeval ordineeriti diakon Ed. Soosaar EELK diakonõpetajaks Münchheni Lunastaja kirikus. Õp. Soosaar on teeninud Lõuna—Baieri kogudust 19 aastat. Ta oli E.V. Tartu ülikoolis usuteadust õppinud. Tema ordinatsioon võeti saksa kirikute poolt rahuldustundega vastu.

EELK kirikukogu on otsustanud muuta EELK põhimäärust peapiiskoplikku nõukogu koosseisu ja ülesannete osas ja konsistoorium kehtestas selle muudatuse. Seni koosnes peapiiskoplik nõukogu konsistooriumi liikmeist ja praostkondade praostidest. See kogu laiendati ühe ilmiku võrra iga praostkonna kohta. Seega on nüüd ilmikud selles koguduses enamuses.

EELK peapiiskoplik nõukogu Järg lk 8

Mikiver võitis Kumlas

Mats Mikver Norrköpingist võitis selgelt 107-kilomeetrilise jalgrattavõistluse Kumlas, mis Kumluloppet'i Mikiver hakkas spurtima üks kilomeeter enne finishit ja esigrupi 7 ülejäänud ratturit ei suutnud tema tempole vastu panna.

EPL Laupäeval, 6. juulil 1974

OREANDA

Maailma suurpoliitililine kohtamine Nixoni ja Brezhnevi vahel Oreandas Jalta lähistel ei arenenud ilmselt sama südamlikkusega kui oli Kremli poolt arranzheeritud "rahva vastuvõtt" Moskvas. Vähestest informatsioonidest selgub, et Brezhnev oli vähem huvitatud aatomraketitasakaalust, mida Kissinger loodab saavutada uskumata hoiatusi skeptiliselt kaitseministrilt Schlesingerilt (keda kaasa ei võetud) kui Euroopa n.n. julgeolekukonverentsist, mis teatavasti on kaunikesti ummikusse jooksnud Genfis. Venelased näeksid meeleldi, et asi ölendatakse "tippnivool" ja selliselt, et USA ja teised läänedemokraatiad annaksid oma õnnistuse niinimetatud kehtivale olukorrale, status quole, teiste sõnadega kõikidele Stalini-aegsetele vallutustele.

Lääs teatavasti seadis Helsingis ja Genfis nõudmise, et N. Liit peab kõigepealt humaniseerima oma piirid ja suhtumise kodanikesse, asjad, mida Kreml on rangelt lugenud "siseasjadeks". Järeleandmist selles osas ei ole märgata olnud ja julgeolekukonverentsi ettevalmistused on jooksnud ilmselt ummikusse. Kuigi USA-s ametlikul poolel usutakse, et Brezhnevi-rezhiim on märksa pehem kui Stalini oma, siis ometi on ka seal silma torganud, et just Brezhnevi-rezhiim on viimasel ajal ohje tugevdanud. Politseilise võimu volitused on suurenenud ja alles mõne päeva eest äratas tähelepanu KGB-shefi Andropovi eriline austamine tema juubeli puhul. Teatud zhestiks oli kindral Grigorenko vabastamine hullumajast just Nixoni tulekul, kuid akadeemik Sahharovi poolt alustatud näljastreik kriipsutas USA presidendile efektiivseimalt alla, et asjad inimõigustega ja vabadustega N. Liidus ei ole kaugeltki korras.

Kuigi tänapäeva "reaalpoliitikas" suurt ei hoolita inimõigustest ja moraalist, siis USA president, kes vähemalt näiliselt peab jätkama oma eelkäijate ideelist liini vabaduse ja demokraatia kaitsjaina, ei saa rahvaste vabaduse ja inimõiguste küsimusi siiski nii lihtsalt vaadata suurpoliitilise vahetuskaubana. Võib-olla teinuks Nixon siiski targasti, kui ta enne Moskva-reisi oleks järgnenud rahvasaadik Derwinsky nõuandele ja kuulanud ära ka nende seisukohad, kes esindavad otseselt ikestatud rahvaid. Nõuandjad aga kindlasti rõhutasid, et selline zhest irriteeriks ülimal määral Moskvat.

Euroopa-küsimuses on raske kokkulepet saavutada just selle tõttu, et venelaste avalikuks sooviks on tunnustust saada imperialistlikule koloniaalpoliitikale, mida UNO ammugi on hukka mõistnud ja kus. N. Liit ise nii elevalt on võltsmoraali lansseerinud iseenese uuskolonialistliike võtete varjamiseks. Brezhnev on viimasel ajal saavutanud oma lääne-vahekordades nii suuri võite, et ta võib rahul olla ka siis, kui USA Euroopa-küsimuses järeleandmisi ei tee. Lääs on ju lõpetanud venelaste boikoteerimise ja demokraatiad võistlevad, et abi anda N. Liidu tehnilisele ja majanduslikule ülesehitamisele, mis vabastab hiigelkrediitide sissevoolamisega rublasid vene sõjalise jõu ülesehitamiseks. USA-admiral Zumvolt rõhutas enne lahkumist, et praegu ehitavad venelased oma sõjalaevastikku taktis, kus neil valmib 3,5 üksust samal ajal, kui USA tuleb toime ühega ja see vahekord kehtib kõikjal.

Kissinger, läbirääkimistemees, usub, et seda arengut saab pidurdada vastastikuse kokkuleppega. Venelased on aga ütelnud, et nad praegu on valmis vaid osalist lepet sõlmima, üldine olevat võimalik alles mõne aja pärast. See kahepaiksus, kus venelased iga hinnaga püüavad pidurdamist saavutada ainult seal, kus USA on ette jõudnud, ei ole just heaendeline. Eriti nende arvutute kogemuste taustal, kus N. Liit "tõlgendab" lepinguid omal viisil ja oma suva järgi.

Krimmi-kohtamise resultaadid, nagu selgub, ei vasta kaugeltki nendele lootustele, milliseid mõlemad pooled hellitasid. Nixon koges, et tema kaugeleulatuv lähenemispoliitika nõukogude diktatuurile ei ole kannud seda kergendavat vilja, mida ta lootis. Brezhnev omakorda ei saavutanud USA-poliitika muutmist N. Liidu vallutuste suhtes Euroopas.

Nixon ja Brezhnev kõnelesid tippkohtumiste rutiiniks muutumisest ja "süvenenud ükstesise mõistmisest", mis tähendab sisuliselt aktuaalseimate probleemide ja tõelise rahu edasilükkamist seniks kuni, nagu Nixon ütles, "USA ja N. Liit õpivad ära koostöötamise" — seniks jatkub N. Liidu ponnistus relvade alal mööda jõuda demokraatiatest, eeskätt USA-st. Kõigi nende perspektiividega, mida see sisaldab.

KLA

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Arvi Moor
Toimetus ja talitus: EESTI MAJAS Stockholmis: Wallingatan 32, 1 tr. Postiaadress: Box 667 101 29 Stockholm 1 Telefon 21 84 46
Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0, Eesti Päevaleht Förlags AB, Stockholm
Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 170:—
Termin (4 kuud) ..... kr. 62:—
Kuu ..... kr. 17:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1974

Kirikupea puhkusele

Peapiskop Konrad Veem läheb 19. juulil ametipuhkusele, mis kestab kuu aega. Peapiskopi asendab puhkuse ajal EELK konsistooriumi assessor praost Jakob Aunver Uppsalast, kes täitis asendaja ülesandeid ka äsjasel peapiskopi Saksamaareisil.

Kanadas plaanitseti 40 aastat tagasi eesti suurasundust

TORONTO (EPL) — Kanada on eestlasi meelitanud kaua enne kui viimase sõjajärgne pögenikelaviin sinna saabus. Kahekümnendatel aastatel kavandas eestlaste asundust Kanadasse sinna mõneks ajaks väljarännanud admiral Johan Pitka, kelle jälgi veel praegugi leidub Kanadas. Teine projekt eestlaste Kanadasse toomiseks tekkis 1932/33, mil Ottawa immigratsiooniministeeriumis mitu korda oli kõne all seoses kavatsustega luua eestlaste suurasundust Kanadas kuni 100.000 elanikuga. Asundus pidi koondama USA-s ja Kanadas laialipillatud eestlased ja saama arvukat lisa kodumaalt väljarändajatest.

Algatus ei võtnud aga jalgu alla. See nurjus mitmesugustel põhjustel. Võib-olla enneköike sellepärast, et algatajate eesotsas seisis väheste kogemustega mees, kuigi ta oli tol korral tuntud "eesti maailmarändurina" ja elukutselt geograaf. Teiseks oli eestlaste hiigelasunduse loomiseks aeg ebasobiv. Kanada kannatas veel majanduskriisi all. Ottawa ei soodustanud siis, vaid otse vastupidi — tõkestas immigratsiooni.

Eestlaste suurasunduse loomise kavatsusse heidab valgust a. 1937 Tallinnas ilmunud ajakirja "Välis-Eesti" viies number. Selles ilmus seeriakirjutise esimese osana mag. J. Lukatsi ülevaade eesti asundustest Kanadas. Mag. Lukats oli tol ajal tuntud rahutu ja rändava mehena, kes oma fantaasias tegi eestlastest maailma kangeima rahva, kuid praktiliselt ei suutnud muud saavutada kui seda, et muutuda oma elu lõpupäevil Uus-Meremaal eestlusele vaenulikuks ja kommunistlike ideede ülistajaks. Seesama maailmarändur, Jakob Lukats, kes täiel määral on ära teeninud oma aunime, sest aastakümnete jooksul rändas ta maailma kõik tähtsamad kohad läbi, peatus 30-ndate aastate algul pikemat aega Kanadas. Siin, tihedalt kokku puutudes eestlastega kõikjal Kanada osades, hakkas ta "hauduma" eestlaste suurasunduse loomist, millest ta hiljem, aastal 1937, kirjutas järgmised märkmed Kanada eestlaste kohta:

— Ameerika ja Kanada eestlaste ühise asunduse loomise täideviimisele tuli abiks nende ridade kirjutaja, kes sel ajal viibis Kanadas. Pöördusin Ottawas Kanada valitsuse poole palvega võimaldada eestlastele luua oma asundus ning selleks neile anda suurem maa-ala Kanada riigimaadest maksuta või samadel soodsatel ostutingimustel, nagu omal ajal anti emigrantidele. Arvestades Kanadas elavate eestlaste arvu 12.000-le ning arvates juurde Ühendriikidest eesti asundusse tulla võivad eestlased, samuti kodumaalt sellesse asundusse välja rännata soovijad, palusin maa-ala 60-100.000-hingelise asunduse loomiseks.

J. Lukatsi märgukiri võeti Ottawas tänuga vastu ja vastavalt kehtivale korrale anti märgukiri põllutööministeeriumi, kus kolonniseerimise juhiks oli ministriabi F.C. Blair. Nagu selgus, tundis mr Blair Eestit, olles ühel Euroopa-reisil külastanud Tallinna, kus ta oli ka mõnda aega elanud. Mr Blair oli tunnud hästi ka admiral Johan Pitkat, kelle kavatsust Kanadasse eesti asundust luua ta oli kõigiti toetanud. Nii selletaski mr Blair Lukatsile, et tema pooldab isiklikult küll Kanada eestlaste maale asumist, teades, et eestlased on erakordselt ausad, töökad ja head põllumehed. Kuid Kanadas valitseva majandusliku kriisi tõttu olevat kanadalaste meeleolu muutunud vaenulikuks sisserändajate vastu, mistõttu suuremate rahvuslike kolooniate asutamine osutub võimatuks. Kanada valitsuse olevat ettevaatlikuks teinud ka vene duhhaboorid, kes Kanada valitsuse head suhtumist tasusid sellega, et käisid linnas alasti ringi.

— Eesti asunduse rajamist võis raskendada tunduvalt ka asjaolu, et ametlikult elas tol ajal Kanadas ainult 620 eestlast, kirjutab Lukats ja ütleb edasi:

— Need olid registreeritud ajavahemikul aprillist 1922 kuni märtsi lõpuni 1932. Mõistagi on see liiga väike arv koloonia asutamiseks. Seadusetähe järgi loetakse nimelt eestlasteks neid, kes on Kanadasse asunud Eesti Vabariigi ajal Eesti passiga. Teised, s.t. kuni 11.000 eestlast, on sisse rännanud kas Vene (enne Eesti Vabariigi loomist) või Ameerika Ühendriikide kodanikena. Ja neistki 620 eestlasest, kes on Kanadasse asunud "põllutöölistena", töötab farmides vaid väikene osa — enamus aitab linnades suurendada tööpuudust ja töötatööliste arvu. Admiral J. Pitka ebaõnnestunud asunduse loomise katse ei avaldanud ka kõige paremat muljet Kanada valitsusele, kuigi mr Blairi seletuse järgi Pitka ja tema kaaslasi eriti süüdistada ei saagi. Pitka viga seisnud selles, et ta vaatamata põllutööministeeriumi hoiatusele asus liiga kaugele põhja, maa-alale, kus polnud veel rajatud teid ja kus oli õige karm kliima.

Suulisele seletusele järgnes ka ministriabi ametlik seletuskiri 10. maist 1933 mr Blairi allkirjaga. Kirjas olevat J. Lukatsi seletusel üteldud, et ministeeriumi veendumuse järgi on "eestlased kõige suurepärasemad (most exellent people), kelledest saaks kahtlemata häid asunikke Kanadas. Kuid kanada rahvas on suurte vööramaalaste kolooniate asutamise vastu ja Kanada valitsus pidi sisserändamist Euroopast piirama, alates augustikuust 1930, milletõttu eestlaste palvele ei ole võimalik vastu tulla. Depressiooni möödumisel kavatsetakse sisserändamist piiravat seadust muuta, siis võib koloonia asutamise küsimuse uuest üles võtta. Seni aga ei ole Kanada valitsusel midagi selle vastu, kui eestlased eraviisiliselt katsuvad koonduda asundustesse kas osariikide valitsuste abil või omal käel, ostes maad eraisikult."

Lõpetades tagasivaadet nurjunud suurest sisserändamisest ja suurasunduse rajamisest, märkis J. Lukats a. 1937, et seni pole aga immigratsiooniseadust Kanada valitsuse poolt muudetud, nii et suurejoonelisest sisserändamisest ei või juttugi olla. Tosin aastaid hiljem, pärast Teist maailmasõda, toimus aga see ometi, ehkki teisiti kui seda varem oli kujutatud ja kavandada püütud.

OSV.O.

Mootorratturi surm

SYDNEY (EPL) **Perthis Austraalias sai 11. mai õhtul liiklusõnnetusel surma 17. a. Mihkel Kallivere.**

Sõites mootorrattal kihutas ta kurvel teelt välja, mis salgi saatuslikuks. Õnnetus juhtus kodu lähedal. Märgitakse, et noor mootorrattur oli sõiduloa saanud alles kolme nädala eest.

Balti esindajad

Algus lk 1

kirja üleandmisel pikem kõnelus suursaadik dr. R. von Keller'iga. Saksa saatkonnas võttis kokkusaamisest osa ka EKN liige W. Pent. Märgukirja üleandmisel said Balti Liidu esindajad üldiselt heatahtliku vastuvõtu osaliseks.

Ülemaailme Balti Nõukogu märgukiri anti edasi enamikus inglise keeles, parntsuskeelsetele maadele ja mõnele teisele delegatsioonile prantsuse keeles. Märkukirjas kirjeldatakse kokkuvõtlikult praegust olukorda Balti riikides Nõukogude Liidu okupatsiooni all ja rõhutatakse eriti põhiliste inimõiguste puudumist.

Ülemaailmne Balti Nõukogu pöördub valitsuse poole, et need avaldaksid mõju UN-nis vastuvõetud üldiste inimõiguste deklaratsiooni põhimõtete rakendamiseks ka Nõukogude Liidu poolt ja et NATO konverents kaasa aitaks balti rahvaste suveräänsete õiguste taastamiseks.

Märgukirjale lisati eesti, läti ja leedu ülemaailmsete keskorganisatsioonide poolt Euroopa julgeoleku konverentsi jaoks trükitud memorandumid. Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu memorandum "Estonia and European security" anti üle koos märgukirjaga ka prantsuskeelses väljaandes.

Kõnelustes NATO delegatsioonide liikmetega puudutati ka olukorda Genfis toimuval Euroopa julgeoleku konverentsil ja käsitati Balti rahvaste seisukohti.

Delegatsioonide liikmed olid julgeoleku konverentsi probleemidest hästi teadlikud. Praegu näib veel olevat lahtine, kuidas Genfis jätkuv konverents lõpule viiakse.

Konverentsi esimesel päeval, 18. juunil, juhiti balti riikide küsimusele silmapaistval kujul tähelepanu ka "The Ottawa Journal'is" Läti Maailmaliidu poolt avaldatud leheküljе suuruse kuulutusega "Maailma rahu ei saa osta teiste rahvaste vabadusega". Kuulutus oli avalikuks kirjaks NATO riikide välisministritele.

Sinimustvalge üheksakümnene Üliõpilaslipust rahvuslipuks

Sinimustvalged eesti rahvuslipu värvid tähistavad sel aastal oma üheksakümneaastast olemasolu. Vabas maailmas on seda tähtpäeva meenutanud eeskätt Eesti Üliõpilaste Selts vastavatel mälestusjumalateenistustel — selline toimus ka Stockholmis — kuna just see vanim eesti üliõpilasorganisatsioon need värvid, mis hiljem said riigilipu- ja rahvusvärvideks, tarvitusele võttis ja esimese lipu 22. mail 1884 Otepää kirikus õnnistas.

Meie maa mitmete vallutajate poolt on tahetud hävitada mahatallamisega meie rahvusliku võitluse nähtav sümbol, meie lipp, mis on eestlasile juba üle poolesaja aasta olnud rahvusliku jõuilikaks ja alates 24. veebruarist 1918 Eesti iseseisvuse ja vabaduse sümbol.

Eesti lipp on kodumaal mitmel korral muutunud salajaseks talismaniks, mida hoiti ja peideti ning niipea kui vööras võim oli murdunud, kerkisid lipud jällegi nagu imeväel aukohale lipumastidesse.

Suust suhu kandunud muistsed mälestused ja ka mitmed vanad ürikud kõnelevad muistsete võitluste puhul eestlaste relvadest ja lippudest, kuid seni pole täpsalt suudetud määritleda, millised olid need lipud. Hilisema Tallinna lipu kohta on vaid nii palju teada, et see sisaldas sinist ja valget värvi, mis tõenäoliselt sealt ka meie praegusse trikoloori ülekantud. Varasema eesti lipu puhul kõneldakse sinisest, mustast ja rohelisest värvist. Hiljem valmistas eesti üliõpilasorganisatsioon EÜS endale lipu sini-mustvalge värvidega.

Selle lipu toomine Tartu tänavaile tekitas mitmeid pisemaid rahvusliikke võitlusi ning seekaudu muutus organisatsiooni lipp poliitiliseks relvaks saksa ja tsaari ülemvõimuvastu.

Eesti Vabariigi väljakuulutamine muutis aga lipu üldrahvuslikuks, samuti selle tarvitamine Vabadussõjas. Seejärgi 27. juunil 1922 Riigi Teatajas väljakuulutatud seadusega sai sinimust-valge meie riigilipuks.

Eelmise sajandi lõpul toimus lipu õnnistamine Otepää kirikus ja selle kohta kirjutab kaasaegne Aleksander Mohrfeldt järgmist:

Teisipäeval, 22. mail 1884 algas sõit Otepääle. Umbes kell kümme hommikul istusime Tartu postijaama ees sõidukile, lipp varjatult kaasas. Suur kollane toolvanker "kanaarilind" inimesi tulvil täis, kaks kutsarit pukis, vankri ees kaheksa hobust, neli ja neli reas, nõnda astusime teele.

Meie sõit tuli nagu kevadine röömulaul, oli nagu muinasaegne pulmasõit, kus pruut teel peidus hoiti, et tagaajajad teda ei leiaks. Nii oli meil lipp peidetult vankris ja meie kõik tema kaitsjad, valmis igaühele vastu hakkama, kes oleks tahtnud katset teha lipu riisumiseks või rüvetamiseks.

Edasi mainib Mohrfeldt kuut sõitjat — seltsi viilstlast dr. H. Rosenthal, dr. E. Jannsen, Harry Jannen, Leonhard Hesse, Riedrich Ederberg ja Jaan Bergmann ning seitsmes tolleaegne Otepää õpetaja Burchard Sperrlink, kes ootab sõitjaid Otepääl. Kaasa on sõitnud veel 16 üliõpilast, seltsi esimees stud. med. Peeter Hellat ja tema abi stud. theol. Villem Reiman, vanamees stud. theol. Christoph Beermann ja mag. stud. theol. Aleksander Mohrfeldt ise.

"Tee lühenes kiiresti," jutustab Mohrfeld edasi.

Kui paistma hakkas metsatuka vahelt Otepää kirikutorn, siis anti lipule vabadus — ta päästeti varjukatte alt ja pandi sõidutuule lehvima. Kevadpäike kuldas lipuvarrast.

Vanamees Beermannil ja ta abidel oli hoidmist. . .

Kesknädala õhtul, 28 mail 1884 toimus Otepää kirikla saalis meie lipu pühitsemine. Sõnamehed olid dr. H. Rosenthal, õpetaja B. Sperrlingk ja R. Kallas. Lipuhoidjaks Beermann, laulujuhiks mina . . .

Meie lipupühitsemise päev ühtus Põhja-Eesti rahva vabastamise 72. aastapäevaga, mis sündis teatavasti 23. mail 1816.

Need sini-must-valge esimesed lehvitajad Otepää ümbruskonnas olid Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmed ja vilistlased, missugune esimene eesti üliõpilaste koondis, mida tunti ka "Vironia" nime all, oma mütsi värvideks sini-must-valge oli võtnud. Samavärvilise lipu kinkis seltsile dr. K. Hermanni abikaasa. Doktoriproua on selle valmistanud koos paari teise eesti seltskonnadaamiga sinimust-valgest siidist ja lipu üleandmine sündis 26. märtsil 1884.

Olulisim selle lipu demonstratsioon toimus Tartus 1905. aastal, mil Jaan Tõnissoni eestvedamisel ta saab eesti rahvusluse sümboliks.

Samal ajal algab tagurlike vene võimude kui ka punast ilmet kandvate revolutsionääride võitlus selle lipu vastu.

Eesti Põllumeeste Seltsi näituseplatsile kogunenud vabadusmanifestatsiooni toimepanijate hulgast ilmub välja EÜS oma sinimust-valgega, mille kandjaist K. E. Söödile kiviga näkku visati. Kannatanu jääb paigale, pühib rätiga palgelt verd ja lööb siis verise rätiga laulutakti, et "vandudes laulda ja lauldes vanduda — Mu isamaa, mu õnn ja rõõm . . ." Kallalekippujad ei suuda hirmutada trikoloori kandjaid ja sini-must-valge jääb selles tormises võitluses võitjaks.

Seitse aastat hiljem tuntakse sini-must-valget juba üldiselt Eesti lipuna.

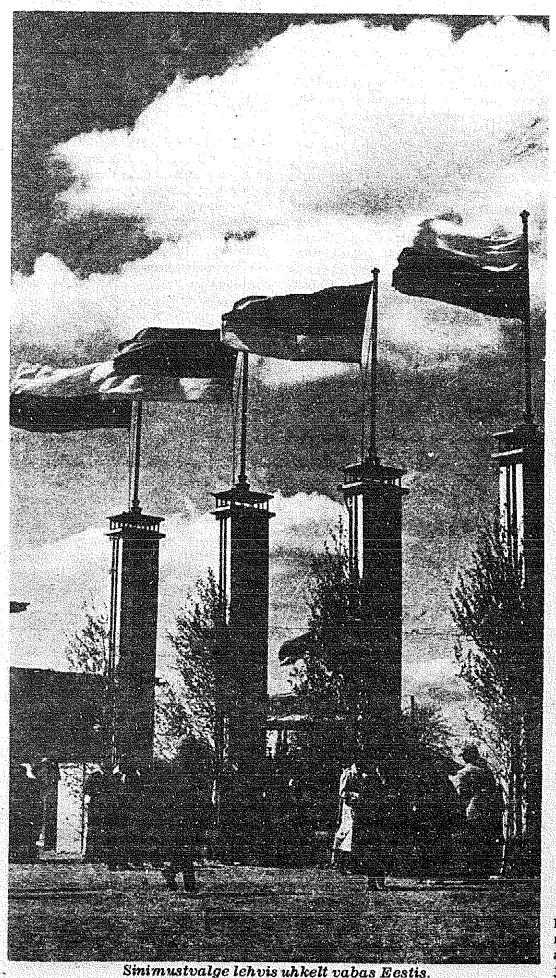
"Estonia" teatrimaja valmimisel tõmmatakse see sarikaile. Selle teo eest laseb kuberner Korostovets jaoskonna ülevaataja aresti panna.

24. küünlakuu päeval 1918 kuulutati sini-must-valge lipu all välja Eesti Maapäeva Vanemate Nõukogu manifest kõigile Eestimaa rahvastele. . . Sellele järgnesid Vabadussõja lahingud, mis võideti sini-must-valge lipu all".

Sini-must-valge 50. juubelipäeval mindi jällegi Otepääle, kus omariikluse korraldusel Otepää kirikule kinnitati kiriku fassaadile kaks halli kivitahvlit, mis oma kujult sarnanesid kiriku gooti akende kujuga. Tahvlid oli kujundanud skulptor prof. V. Mellik meie rahvusliikku sündi ning sealt võidi lugeda Gustav Suitsu "Lipulaulu" viimseid ridu:

"Tõsta lipp, see vestku, vestku
Töötusest, mis kestku, kestku
Sinisega viiratud.
Musta mulla põimuline,
lehvi valge võimuline,
tormatud ja piiratud.

Ühel tahvlil on kujutatud perekond lippu kandmas, mille all on mõeldud kogu eesti rahvast, kes asub nende peakohal lehviva lipu ja riigivapi all.

Sinimustvalge lehvis uhkelt vabas Eestis.

Sooerinevus iganenud? Üks tänapäeva "moode"

Kes poleks tänaval nälnud teismelisi nn. unisex-riietuses, nii et võimatu on kindlaks teha, kes on poiss ja kes on tüdruk (kui esimesel pole veel habet). Moepropagandas rõhutataksegi seika, et nn. sugurollid on lasteis külge kasvatatud ja pole loomupärased. Sugude suhete neutraliseerimise tõttu on, nagu psühhiaatrid on märganud, vähenenud ka erisooliste noorte huvi teineteise vastu, eriti on see silmatorkav poiste juures. Keegi teravakeelne eestlane ongi loonud "epigrammi": Unisex teeb uniseks.

USA-s, kus inimesed on väga innukad teostama kõike, mida ajakirjandus soovitab, ongi paljud vanemad hakanud oma lapsi kasvatama ilma sugurolle toonitamata, tihti otse neile vastu töötades (tüdrukud peavad tegema mehelikku sporti, poisse katsutakse panna mängima nukkudega — kui valida eriti drastilised näited) Naise vabastamise liikumine USA-s (Women's liberation) rõhutab eriti, et tüdrukuid ei tohtivat õpetada maja pidama ja ema kohustusi täitma.

Viimasel ajal on tõstetud häält selle nähtuse vastu. Lastepsühhiaater Arthur Kornhaber protesteerib laste väärkasvatuse puhul. Noored kaotavad oma erootilise identideeti ja tunnevad end ka selles osas kodutuna, väidab ta. See vib tuua kaasa raskeid psühholoogilisi häireid ja kindlusetunde kaotamise. Ta võitleb sõjakate "naiste vabastajate" vastu, kelle meelest emakohuste täitmine oleks nagu mingi "orjus", millesse naised on surutud seltskondlike ja ühiskondlike konventsioonide poolt. "Vabade naiste" rünnak on m.h. suunatud ka Sigmund Freudi vastu, kes leidis, et bioloogiline loomus asetab kindlad piirid mehelikule ja naiselikule identsusele. Ilma selleta oleks inimlikkus üldse võimatu. Ameerika keskklassi perekond oma kasvava individualismiga ja seksuaalse "üheõigusluse gaga" mässab niisiis Freudi vastu.

"Poisid ja tüdrukud tahavad välja näha nagu kaksikud, mitte nagu armastajad", tähendab üks teine USA psühhiaater. Noored tüdrukud hakkavad kasutama samasugust nn. roppu kõnestiili nagu vanasti poisid omavahel tüdrukutest räägides. Poiste juures on märgata pidevat passiivsuse kasvamist. "Mehelikkus tähendab sama kui valmisolekut tapmiseks ja sõjapidamiseks, "kinnitavad nad.

Osa psühhiaatreid ja psühholooge katsub selgeks teha, et "avaram vaade sugu rollidele" tegevat inimese õnnelikumaks ja aitavat tal paremini kohaneda ühiskonnas.

Valeldakse ka selle üle, kuidas sugu-rollid on tekkinud. Mõnede psühholoogide järgi on need rollid loodud pärivusgeenidega, millele on kaasa aidanud varane kasvatus. Kummalegi soole anti kätta "sobivad" mänguasjad. Hiljem, suhetes väljaspool perekonda, muutuvad sugurollid ikka olulisemaks, samasoolised lapsed mängivad meelsasti omavahel.

Teisel tahvlil näeme kolme tolleaegset meest ülestõstetud kolme sõrmega vande-tööluse kohaselt lipule truudust vandumas ja teise käega lipuvarrast hoidmas.

Need mälestustahvlid olid omaaegsete sündmuste mälestusmärgid meie rahva elus ja on nüüd maa vallutajate poolt ammugi kõrvaldatud.

Väljaspool kodumaad näeme veel trikoloori üles kerkivat meie iseseisvusaegseil tähtpäevadel meile sõbralike suurlinnade raekodade ees ja meie oma Eesti Majade lipuvardais. Eesti skautide laagreis ja meie laste suvekoduides on seni, meie lipp alati lehvinud varasest hommikust kuni päikse loojanguni. Ja meile meenub kodumaa, kus seda lippu praegu vardasse tõmmata ei tohi. . .

nad saavutavad selletõttu erootilise identsuse kergemini.

Dr. Kornhaber, kel on palju tegemist noorsoo psüühhiliste häiretega, väidab: "Ema ja isa osa on rollid, mille algupära on tekkinud ammu enne nn. kultuuri. Nende rollide juured asuvad bioloogias ja anatoomias, need pole ühiskondlikud. Noored peavad õppima oma vanematelt põhilisi inimlikke kogemusi. Hiljem täiskasvanult võivad nad ja neid rolle kasutada liberaalsemalt ja kompromisse tehes. Kuid nn. vabastatud vanemad ei tohiks noorte arengut häirida, niisuguseid loomulikke arengutendentse pidurdades."

On ka väidetud, et "segatud" erootilise identiteediga noored kasvades ei oska oma lastesse suhtuda loomuliku inimliku soojusega. Küsimus on, kas isa- ja emarolli on üldse võimalik õppida väljaspool loomulikku intiimset perekondlikku miljööd. Mõned psühholoogid on hakanud tugevasti kahtlema Ameerika keskklassis valitsevates tendentsides, mis viivad looduse ja loomuliku arengu eitamisele. Antropoloog Margaret Mead väidab: "Miljonite aastate jooksul väljaarenenud inimliku arengu rütmi rikkumine võib tekitada raskeid häireid inimkonnas."

Arengu ringkäik on paradoksaalne: Omal ajal "radikaalseks" hinnatud Sigmund Freudi õpetus on saanud tänapäeval toeks teooriatele, mida võiksime nimetada konservatiivseteks. Freudi liiga sõnasõnaline ja orjalik tõlkimine on häirinud kohati inimesi (nagu seda teeb palju suuremal määral Freudist pool sajandit vanema Marxi õpetuse "evangeeliumiks" kuulutamine) — kuid Freud ei kahelnud ilalgi probleemi puhul, et poisist peab kasvama isa ja mees ning tüdrukust naine ja ema.

Jääb üle oodata, kui kaua "unisex"-mood nii riietuses kui käitumises kestab.

AI

• Eksamid

Lõuna-Kalifornia ülikoolis saavutas magistri kraadi maailmaruumi lennutehnika alal Olev Jaak Massakas Los Angelesest.

Kalifornia riigiülikooli lõpetas BA kraadiga antropoloogia alal **Sylvia Koik** Los Angelesest. Sama ülikooli lõpetas BS kraadiga neurobioloogia alal **Ilmar Henn Lepik** Los Angelesest.

Lõuna-Kalifornia ülikooli lõpetas BS kraadiga **Raivo Erik Neggo** Hollywoodist.

Whittier College'i Los Angeleses lõpetas **Tiina Julie Stevens, n-na Sepp** BA kraadiga kasvatusteaduses.

Glassboro State College'i lõpetas BA kraadiga ajaloo alal **Tarmo Valdeko Loigu.**

Vassar College'i Poughkeepsies New Jersey osariigis lõpetas BA kraadiga politiitiliste teaduste alal **Gilda Karu.**

Wisconsini ülikooli Milwaukees lõpetas BA kraadiga kunsti alal **Jaak Jürisson.**

Stockholmi Karolinska Instituet'is sooritas med. kand. eksami **Ralf Kallman.**

A. Võõbus Belgia akadeemias

CHICAGO (RPL) — Hiljuti sai prof. dr. theol. A. Võõbus teate, et ta on valitud Belgia Kuningliku Teaduste ja Kunstide Akadeemia liikmeks. See on suur tunnustus eesti teadlasele ühe vana akadeemia poolt. Motiveeritud ettepanek tehti akadeemia kahe liikme, prof. R. Drauget (sürioloogis) ja prof. J. Leory (bütsantsi ajalugu) poolt.

Läänerootsi kolmekümnes juubelisuvepäev Boråsis

BORÅS (EPL) — Lääne-Rootsi suvepäev tähistas oma kolmekümnendat juubelipidu Boråsi külje all Ramnaslättenis 23. juunil. Nagu tavaliselt oli korraldajaks Boråsi Eesti Selts ja kohale tuli nii praegusi kui endisi piirkonna elanikke, kelledest vahepeal lahkunud heitsid pilgu tugevasti muutunud linnapildile. Ilm suvepäevaks oli soodus, tõeline Võidupüha-ilm.

Boråsi Eesti Seltsi esimees A. Jakobson tervitas pidukülalisi ja avas 30-nda Lääne-Rootsi suvepäeva. Oma avasõnas meenutas ta esimesi suvepäevi, mis toimusid Hindåsis ja millega pandi alus Rootsis toimuvatele suvepäevadele – need olid suured rahvuslikud kogunemised, mis töid kokku tuhandeid eestlasi üle Rootsi, ütles köneleja. Hiljem on peetud Lääne-Rootsi suvepäevi näiteks Rävlandas ja mitmel pool Boråsi ümbruses. Siia Ramnaslätteni kogunetakse kahekümne esimest korda "Kui meie siin korraldasime esimese suvepäeva, oli ~~~ pidukönelejaks Mihkel Jüris. Nüüd kahe aastakümne möödudes on köneleja ka aastakümne sissejuhatus," ütles A. Jakobson, meenutades põgusalt ka Võidupüha ning traditsioni, kui president süütas võidutule, mis viidi laialt köikidesse keskustesse. "Tänane suvepäev on ühtlasi Võidupüha traditsiooni edasikandmine" rõhutas A. Jakobson.

Suvepäeva valmuliku talituse pidas õp. Oskar Kodres, misjärel suvepäeva köneks sõna võttis Mihkel Jüris, iseseisva Eesti riigikogu liige.

Meenutades oma esimest külastust Ramnaslätteni avaldas köneleja heameelt, et traditsiooni on suudetud jätkata.

— Meie eestlased oleme väike rahvas ja seda suurem on vajadus end säilitada ning edasi viia oma rahva traditsionne. Need on sümbolid, mis meid koos hoiavad ja takistavad sulamast teistesse suurematesse rahvastesse. Suvepäevad tuginevad esiisade traditsioonidele, kes kogunesid suviharjal pühadesse hiitesse. Iseseisvas Eestis jätkusid rahva suvised kokkutulekud jaanipäeval ja Võidupühal ning siin maapaos on Boråsi Eesti Selts üks neid, kes vanu traditsioone on ülal hoidnud, ütles Mihkel Jüris.

— Eesti pärast on palju võideldud, kuna meie asend on meelitanud vallutajaid. Meenutades meie võitlusi ja võite on meie kohus pealekasvavale põlvele selgeks teha

BES esimees A. Jakobson

nende võitluste tähtsust, et nad mõistaksid, mille eest oleme võidelnud. Eriti oluline oli võit Landesveeri üle, mis ühtlasi oli võiduks feodaalajastu ja meie rahva ikestajate üle. Köneleja tuletas meelde, kuidas Landesveer vaherahu rikkudes alustas pealetungi, lootes, et eestlasi on kerge võita ja teha Eestit sõltuvaks Saksamaast. Arvestus oli ekslik, Landesveer purustati. Võidupüha idee loojaks oligi selle võituse juht kindral E. Pödder, kes andis päevakäsuga korralduse Võnnu lahingu võidu pühitsemiseks.

Köneleja käsitles ühenduses eesti rahva võitlusrikka ajalooga ka eesti suurmehe ja võitluste ning võidu organiseerija Konstantin Pätsi isikut seoses tema 100-aastase sünnipäevaga.

— Päts jagas oma rahva rasket saatust ja vildi vangina Venemaale. Käesoleval aastal möödub 30 aastat meie maa taasorjastamisest N. Liidu poolt. Kui tänapäeval küsida kodumaal elavatelt eestlastelt, kas nad suudavad vastu panna ja püsida eestlastena, siis saame vastuse, "Meie peame siin elama ja eestlastena püsima, muud võimalust meil ei ole." Surve tekitab vastusurvet. Kui ei ole suudetud meie rahvast aastasadade vältel hävitada vööraste poolt, siis ei saa see toimuda ka nüüd. Aeg-ajalt tuleb sealt teateid, "tehke maapaos oma rahva heaks seda, mida meie kodumaal teha ei suuda!"

Eesti Päevad, mis toimusid Torontos, kajastusid ka kodumaal. Sealt tuli tagasi julgustav vastukaja. Niisugused kokkutulekud annavad jõudu ja julgust kodumaal olevatele eestlastele. "Ärge väsige seal vöörsil! Teie võitlus on ka meie võitlus." Meie töö ja tegevuse tagajärjed olenevad sellest, kui tahtelised on noored alustatud tööd edasi viima ja jatkama. Aeg on näidanud, et meil on noori, kes on suutelised ja kel jatkub huvi eestluse ja Eesti eest võidelda. Kinnitagu tänane suvepäev meie lootust ja usku, et meie oma vabaduse kord saavutame ja et meie Vabariigi lipp lehvib kord jälle Tallinna Toompeal, lõpetas köneleja.

Pärast ametlikku osa hakati askeldama loterillaua ümber, kus paljud väärtuslikud võidud meelitasid. Ja perenaised hoolitsesid kõhvi ja suupoolise eest.

Tarejaheduses istuti kaua, kuulati Boråsi Eesti Seltsi Segakoori laulu hellilindilt, juteldi ja lõpuks jatkus veel aega tantsimiseks, enne kui koduteele asuti.

E. Art

Pensioni vanuseks 65 aastat

Sotsiaalminister esitas riigipäevale eelnõu üldise pensionivanuse määramiseks 65-ndale eluaastale, arvates 1.juulist 1976. Sellega tõnseb pensionäride arv tunduvalt ja umbes iga viies kodanik on pensionil.

Pensionivanuse langetamine läheb maksma 3 miljardit krooni koos rahvapensioni tõstmisega aastavahetusest peale 425 krooni võrra üksikutele ja 1.275 krooni võrra abielulistele aastas. Abieluliste tõstmine on suurem, kuna seaduseandja soovib ühtlustada vallaliste ja abieluliste pensione. Enneaegse pensioni saajad, kel puudub ATP või see on väga madal, suurendatakse pensionisummat 680 krooni aastas (puudutab eriti noorelt invalideeritud inimesi).

Sada aastat A. Kapp'i sünnist

Aleksander Leon Richard Kapp kuulus käesoleva sajandi algul Tallinna asunud akadeemilise haridusega noorte generatsiooni, kes töi kaasa uut värskust, elevust, uusi algatusi, julgust ja ettevõtlikkust Tallinna Eesti seltskonda ja tegi aktiivselt kaasa kõiki kultuurilisi ja rahvuslikke üritusi.

Aleksander Kapp

Aleksander Leon Richard Kapp sündis 24. juunil 1874 (vkj.) Suure-Jaani kihelkonnas köster-kooliõpetaja Joosep Kappi ja Wilhelmine Katharine, neiuna Margens, pojana.

Perekond, mille hõlmas Aleksander Kapp meheks sirgus, oli rahvuslikult meelestatud ja aktiivne. Põlisamaal 1833 sündinud pereisa Joosep Kapp, üks ärkamisaja silmapaistvaid kujusid, oli lõpetanud J.Zimse seminari Valgas. Asunud Suure-Jaani köstri ja kihelkonna kooliõpetaja kohale, võttis ta aktiivselt osa sel ajal hooguvõtnud rahvuslikust liikumisest. Ta oli muu hulgas ka Eesti Kirjameeste Seltsi asutaja ja Aleksandrikooli peakomitee liige. Tema sulest on ilmunud ka mõned pedagoogilise sisuga raamatud. Perekond oli väga musikaalne. Sellest perekonnast pärinevad ka helilooja Artur Kapp ja tema poeg Eugen, koorijuhataja Hans Kapp ja 1964.a. kodumaal surnud helilooja Villem Kapp.

Aleksander Kapp sai algharidusе isakodus, siis Suure-Jaani kihelkonnakoolis ja 1887-1892 Viljandis, Viljandimaa gümnaasiumis (Felliner Landesgymnaasium), mille kursuse ta lõpetas 1892 "Mensenkampff-Seeseman"-medaliga ainukesena omas lennus ja eestlasena. See oli selle gümnaasiumi viimne lend, sest Gümnasium suleti riigivõimude korraldusel samal aastal. Veel 14 aastat hiljem kirjutas Felliner Anzeiger oma 17. aug. 1906 (vjk) numbris:

"Unter den Abiturienten erhielt Alex. Kapp neben seinem Abgangszeugnis als

"ehrende Anerkennung für sein wissenschaftliches Streben, seinen Fleiss und

"seine Führung die "Mensenkampff-Seesemann" medaille".

Algasid ülikooliaastad usuteaduse üliõpilasena 1892 kuni 1901. Üliõpilaspõlves kuulus A. Kapp Eesti Üliõpilaste Seltsi ja oli selle esimeheks 1895 kuni 1896. EÜS-is olles kuulus A. Kapp korporatsioonina ülesastumist pooldajate hulka, ja kui 1907. a. EÜS-ist kasvas välja Korporatsioon Fraternitas Estica, siis löi ta, küll juba vilistlasena, aktiivselt kaasa selle asutamisel ja valiti Korporatsiooni poolt (osutatud teenete eest) 1927 auvilistlaseks.

Lõpetanud ülikooli alustas A. Kapp prooviaastat Peterburi Jaani koguduse juures, seal ordineeriti teda ka sama koguduse abiõpetajaks 29. veebr. 1904 (vkj.). Peterburi Jaani koguduse abiõpetaja kohal püsis A. Kapp kuni 1906.a., mil ta asus Tallinna vastasutatud Pauluse koguduse õpetajaks 14. jaan. 1906 (vkj.). Sellel kohal ei püsinud A. Kapp kaua, vaid asus sama aasta 12. oktoobril (vkj.). vabanenud Toom-Kaarli koguduse esimese pihtkonna õpetaja kohale, kus ta ka püsis kuni oma surmani, oma kogudusest armastatuna ja lugupeetuna.

A. Kapp oli Tallinna praostiks 1927—1933, konsistooriumi assessoriks 1931—1934, piiskopi kohuse täitjaks 1933—1934. Uuesti konsistooriumi assessoriks alates aastast 1940 ja piiskoplikuks esimeseks vikaariks alates 3. veebr. 1940. A. Kapp oli veel ka Asutava Kogu ja IV ja V Riigikogude liige Kristliku Rahvaerakonna esindajana.

Aleksander Kapp suri 9. sept 1940 ja maeti Tallinna Vana Kaarli kalmistule.

Aleksander Kapp abiellus Peterburis a. 1909 Hanna Maria Ruckteschelliga, sünd. Stavropolis Venemaal, surnud paguluses St. Louis, USA-s 25.7.1970.

Aleksander Kappi sõbrad ja korporatsiooni kaaslased mäletavad teda tugeva, mitmekülgse ja huvitava isiksusena. Ta oli hea kaaslane, silmapaistev vestleja ja jutlustaja ja suure õigluse- ja rahvustundega õpetaja. A. Kapp tegi aktiivselt kaasa kõiki selle aja rahvuslikke üritusi, muu hulgas ka Estonia teatri ehitamise,mis valmis 1913. Ta oli ka Tallinnas ilmuva ajalehe "Päevalehe" üheks toetajaks rasketel aastatel ja osanikuks. Aleksander Kappi surm sattuseesti rahva raskele ja alandavale ajale — Nõukogude Liidu okupatsiooni aega ja tema kirstu saatis tohutu rahvahulk. Okupatsiooni võimud, kartes kokkupõrkeid ja provokatsioone, tõmbasid tänavatelt ära oma korrapidajaid-militsionääre. Suur rahvahulk saatis oma armastatud õpetaja kirstu Kaarli kirikust Vana Kaarli surnuaiale ja püsis haua ümber pimeduse saabumiseni. See ei olnud vaid matus, see oli ka ühtlasi rahvuslik meeleavaldus, sihitud okupatsiooni võimude vastu.

Aleksander Kappi üle maailma hajutatud korporatsiooni kaaslased astuvad kokku oma asukohtades selleks määratud päeval, et austada oma teeneterikka auvilistlase mälestust.

G.J.K. KÖLL

Ülemaailmse raamatuaasta ajutise peakomitee töökoosolekult New Yorgis. Vasakult peakomitee liikmed ja USA organisatsioonide esindajad. — Ees istuvad Mall Jürma, Mare Komendant, J. Reio. Seisavad Lilian Esop ja Herbert Michelson (esimees). Edasi istuvad A. Mölter, Valter Sirgo, Karl Leik, dr. A. Okas ja E. Parlo.

Reisikiri konverentsilt
Chicagos ja New Yorgis

NEW YORK (EPL) — John F. Kennedy rahvusvahelisel lennuväljal maabudes löi vastu peaaegu aafrikalik kuumuseleitsak, puudusid aga palmid ja banaanipuhmad. "On ka meil veel esimene kuum suvepäev", seletasid mustad pärismaalased sõbralikult. Kuid alles kuumuselaine läks ka imekiiresti üle ning Chicago lennuväljal võttis meid vastu juba peaaegu Alaska-jahedus koos sub-troopilise vihmasajuga. Sajune hallus olevat Chicagole tavaline, seletas keegi "teadja". Kuid muus osas ei ole Chicago väärt ta "kurikuulsust".

Balti Teaduste uurimise IV konverents ühe Chicago ülikoolidest — University of Illinois at Chicago Circle — juures oli öieti juba eelmisel päeval alanud, kuid uusi päeva-osavõtjaid ja ettekannetega esinejaid saabus üha juurde.

Tollel esimesel konverentsipäeval, 15. mail olid eestlastest juba esinenud George kurman, Western Illinois University: "Vaino Vahing and Soviet Estonian Prose" ja Walter Rand, City College of New York: "Technology and Nationalism". Neljapäeval, 16. mail olid tules Aimi Kibena-Zechanowitsch, Ottawa/Ontario: "Neville Chamberlain and the Baltic States" ja Elmar Järvesoo, University of Massachusetts: "Agrotowns in Soviet Estonia". Enim ettekandeid oli eesti teadlasilt reedel, 17. mail, nimelt: Ivar Ivask: "The Dream Poetry of the Estonian Poet George Marrow", Marju Parming, New Haven Free Public Library: "Current Problems of Estonian Bibliography Especially for Foreign Scholars", Hellar Grabbi, "Mana" toimetaja, Washington, D.C. (puudus): The Performing and Visual Arts in Contemporary Soviet Estonia" ja Felix J. Oinas, Indiana University (puudus): "Negative Comparison in Finnish and Estonian Folklore". See päev oli ühtlasi pingelisim, rohkete paneelide ja "topic'utega", milledel oma originaalsete sõnavõttudega paistis eriti silma noor eesti teadlane prof. Toivo Raun, California State University. Sel päeval esines ka Silvia P. Forgus: "The Modernization of Estonian Primary Schools, 1860—1905".

Täielik konverentsipäev oli ka laupäev, 18. mai. Süngi ori päevakorras suhteliselt suur arv eestlaste ettekandeid, kuigi mõned referentidest nagu teiselgi konverentsipäeval mitmesugusell põhjusil puudusid ning nende ettekanded loeti ette teiste poolt. Isiklikult ei olnud näiteks kohal professorid Alexander Aspel ja Aleksis Rannit, kellede teemad olid vastavalt: "Some Recent Collections of Criticism in Estonia" ja "The Time of Ciurlionis". Kohal oli drnd. Olavi Arens, Columbia University: "The Estonian Maapäev during 1917", samuti Maire J. Kurrik, Barnard College: "Modernism in Estonia: The Prose of Mati Unt". Edasi: Ilmar Arens ainukese osavõtjana Rootsist: "Unwissenschaftliche Erniedrigungstendenzen einiger mittelalterlichen Begriffe in der Sowjet-estnischen Geschichtsforschung". Laupäeva õhtupoolikul esindesid lõpuks veel eestlasist Peter Rebane, Pennsylvania State University: "Crime and Punishment: A Medieval Case Study" ning lõppeks Peter Auksi, University of Western Ontario: "Literary Tehniques in Two Early Baltic Chronicles". Seekordne konverents lõppes banketiga suurhotelli McCormick Inni avarais ruumides, millel peoköne pidas leedu professor Rimvydas F. Shilbajoris Ohio State University. Tuntud VOA eesti raadiosaadete tuimetusliige Ilmar Mikiver tegi banketil mitteametlikult teatavaks, et tema on lühidalt konverentsist refereerinud ka kuulajaid okup. Eestis.

Pühapäevahommikusest (19.5) AABS'i peakoosolekust võeti ootamatult elavalt osa, kuigi mitmed kaugemalt osavõtjad olid juba asunud koduteele. Taoliselt ka nende ridade kirjutaja, kes lendas Bostoni, et selles peenes ja inglaslikultjahedas linnas osa võtta oma noorima poja pidulikust promotsioonist Bostoni ülikooli kirikus.

Kuid eestluse seisukohalt tähtsaimaks tuleb pidada mõnede hääde uute kontaktide sõlmimise kõrval välismaa teadlastega mele omavahelist ümmarguse-laua-konverentsi 17.5 Ramada Inn'i ruumides, millest osa võtsid ka mõned konverentsikülastajad. Algatajaks oli tuntud agar seltskonnategelane dr. Endel Aruja Kanadast ning peateemaks oli eesti keele puhtuse säilitamise ning võimalikud keeleuuendamise küsimused. Arutlused keerlesid päämiselt juba varem kirjalikult sisseantud ettepanekute ja soovide ümber, milledest võiks nimetada: "Ajalehtede ja teiste trükitööde keelelise taseme tõstmine, eesti keele nurk igas ajalehes" "Kirjandusvõistlused uute talentide ergutamiseks", "Kirjandite võistlused koolides ja väljaspool noortele" "Uue ajakohase eesti keele õpiku koostamine inglise keeles", "Etümoloogilise sõnastiku väljaandmise teostamine" (prof. J. Mägiste Lundis töötavat juba aastaid selle kallal) "Seisukoha võtmine dr. V. Tauli eesti keele grammatikas esitatud uuendustesse" ja lõpuks: "Kuidas suhtuda praegu Eestis toimuvasse eesti keele arendamisse (uued keelendid, vene keele laenud jne.)? "Nende ridade kirjutaja soovitas eriliselt rõhku panna keelepuhtuse säilitamiseks nii noorte kui ka isoleeritult elavate vanemate osas organiseerida õpperinge, milledel kõik osavõtjad järjekorras ette loeksid häist paguluses ilmunud ja asjatundlikult korrigeeritud eesti ilukirjanduslikest teoseist koos järgneva arutlusega. See ettepanek leidis ka üldist hääkskiitu. Muus osas olid arvamused rohkem lahkuminevad, olenedes osaliselt ka osavõtjate asukohamaadest. Kuid esineti mitmelt poolt uute väärtuslike, teostamist väärivate ettepanekutega.

Elukallidus on USA:s viimase kahe aasta vältel ka tublisti suurenenud, kuid suurtes kaubamajades ja toidupoodides Bostonis ning New Yorgis ringi liikudes võis kogeda, et kaubahindades valitseb siiski kuidagi suurem vastavus või "proportsioon" kui näiteks Rootsis palkadega võõreldes. Eriti on odavamad igat sorti "lõunamaasaadused", puuvili jm., seda muidugi omamaa (California jt.) produktide arvel. Kuid ka päätoiduained näivad olevat ca 25—30 prots odavamad kui Rootsis. Muidugi valitseb siingi ebaterve tõusutendents.

Kaabakluse või "huliganismiga" otseselt küll Chicagos ega ka New Yorgis kokku ei puutunud. Esimeses kohas siiski ringles üks tänavalt sisenenud sulitüüp mu juukselõikuse-äris üles riputatud kuue ümber, kuid kadus imekiiresti, kui talle rusikat näitasin. New Yorgis ühel kõrvaltänaval tõmbas keegi tõmmu tüüp, vist puerto-ricolane, demonstratiivselt välja väikese põueoda paar meetrit eemal viibides, kuid löin naeratades käega ning kaliale ta ei tulnud. Võib-olla tahtis vaid hoiatada, et oleksin ettevaatlik. Eestlastele üldiselt tuntud ja hinnatud ihuarst dr. med Johannes Sõrra seevastu teadis jutustada hirmu-ja õuduselugusid New Yorgi allilma terrorist. Muude hulgas ka kuidas tema ligemale paari meetri kõrgust poega olevat kord röövitud tänaval päisepäeva ajal ja suurearvulise "publiku" päältvaadates. Poiitsei soovitavat New Yorgis kõigil 10—20 dollarit taskus valmis hoida, et "härrasid röövleid" mitte vihastada, et nad oma väljavalitud ohvrit vigaseks või koguni surnuks ei lööks. Sellele vastavalt kuuldus teisest allikast, kuidas hiljuti üks Columbia-ülikooli professor, kellel vist sugugi raha taskus ei olnud, olevat lähedasse raudteejaama minnes kahe röövli poolt tapetud, üks sama ülikooli raamatukogu-hoidja aga olevat saanud vaid paar kõrvakilu ning tema 30 dollarit päästnud ta pahimast. Mu istmekaaslane lennukis tagasi, New Yorgi advokaat seevastu kinnitas, et tema oma 27-aastase praksise vältel citys ei olevat näinud oma silmaga ühtki kuritegu. Kuid see tohutu mehekolakas oli ka ise igati gansteri-välimusega.

Omapärast "estofitseerimist" ümbruskonna ameeriklaste hulgas võib märgata New Yorgi "Eesti Majas", kus hää ja suhteliselt odavam toit meelitab lõunat sööma kaunis hulgaliselt igat liiki pärismaalasi. Neist mitmed on ära õppinud eestikeelsed toidunimed ning uhkustavad tublilt einelauapidajalt pr. Lepsonilt neid küsides. Ameeriklasest bartender saab toime koguni mõne eestikeelse dialektita lausega ning alles pikemas jutuajamises selgub, et tegemist on papagoilike õppemeetoditega.

Ei ole USA veel mingi revolutsioonikatel, ning suurlinnades, eriti peenekultuurses Bostonis, võib veel hästi elada keskmisegi sissetuleku juures.

ILMAR ARENS

Chicago Balti konverentsilt. Vasakult diskuteerivad pr. Hilja Kukk Stanfordi ülikoolist ja artikli autor, dr. jur. Ilmar Arens Stockholmist, nende vahel prof. Herbert Valdsaar.

Eesti pagulasest kirikutuuus Genfis külaliseks Moskvas

Moskva patriarhaadi ajakiri jutustab m.h. Kirikute Maailmanõukogu väliskomisjoni direktori Leopoldo Niilise ametlikust reisist N. Liitu, kus ta oli sealse ortodoksikiriku külaliseks ning sai kokku N. Liidu kirikupotentaatidega, eesotsas uue patriarhi Pimeniga ning väljasõidul Tallinna ka Eesti metropoliidi Aleksiusega ning luteri peapiiskopi Alfred Toomingaga. Teda viidi seejuures ka Kuremäe kloostrisse ja võeti vastu kõrgete kommunistlike ametisikute poolt.

Nagu nimest juba nähtub, on Kirikute Maailmanõukogu esindaja eestlane, kes mõne aja eest kutsuti Argentiinast Genfi Kirikute Maailmanõukogu teenistusse. Keskkooli on ta lõpetanud Rootsis, ülikooli aga õigusteadlasena Buenos Airesis. Oli ülõpilasena peasekretäriks Argentiina kristlikus üliõpilasliidus, kust algas tema kiriklik karjäär. Eelkäijaks Kirikute Maailmanõukogu väliskomisjoni juhi kohal oli dr. Nolde, kes läks pensionile. Viimane oli tuntud usuja inimõiguste eest võitleja, pidades seda joont ka oma komisjonis. Vahepeal on aga maailmanõukogus tugevnenud koeksistentslikud tuuled ja ka komisjonis, mille uus juht pidas vajalikuks reisida maale, kus usku kõige rohkem taga kiusatakse. Venemaal külastas ta muide vanu õigeusu keskusi Vladimiri ja Suzdali.

• Uudiskirjandus

MARIE UNDERI ELURAAMATI JA II

Toimetuse lauale jõudis kauaoodatud teos — Artur Adsoni poolt koostatud "Marie Underi eluraamat" kahes mahukas köites (301 ja 224 leheküge). Nagu autor ütleb, kajastab raamat Marie Underi elu- ja luuleteekonda nii sõnades kui paljudes piltides — haruldastes piltides nii poetessist kui ka tema lähemast ümbruskonnast kirjandus-ja kultuurielus. Sellega on teos ühtlasi oluliseks lisandiks eesti kultuuriloole.

Teine kõide on pühendatud esseedele, artiklitele, ülevaadetele ja arvustustele Marie Underi loomingu üle, nagu neid on ilmunud ligi neljakümne viimase aasta jooksul nii eesti kui ka välisautoreilt.

Raamat, ilmunud poetessi juubeli tähistamiseks, mis möödus läinud aasta märtsis, on kirjastatud Vaba Eesti ja toimetatud Imani Rebase poolt. 500 eksemplari esimesest kõitest on nummerdatud ja autori poolt signeeritud. Signeeritud-nummerdatud teose kaks kõidet maksavad kr. 125 ja nummerdamata kr. 100.

EESTI KOMITEE TEATED NR. 24

Ilmus Eesti Komitee Teated nr. 24, mille sisu on asutuse 30 aasta juubeli peegelduseks — pikema ülevaate annab Teodor Künnapas. Ära on toodud ka EK ablesimehe Heinrich Marki kõne Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel Kontserthoones.

Näitekunsti teos Aario Maristilt

MONTREAL (EPL) — Kanada Quebecki provintsivalitsus määras 3500-dollarilise toetse Aario Maristile viimase prantsuskeelse teose "Acteur" (Näitleja) lõplikuks redigeerimiseks. Raamat, mis käsitleb kõike ühenduses teatrikunstiga, tuleb umbes 350-leheküljelisena ja see kirjastatakse kas Kanadas või Parilsis.

Aario Marist on raamatus kokku võtnud oma teatrielu kõige mitmekesisemad kogemused ja aastatega kogutud teadmised, mis võiksid abiks olla teatrikunsti harrastajaile. Raamat on varustatud illustratsioonidega. Aario Marist on õppejõud Montrealis riiklikus teatrikoolis.

"Punased ei spioneeri"!

WASHINGTON (ME) — President Nixon, kes äsja vastu võttis Valges Majas N. Liidu ülemnõukogu liikme Ponomarevi, kes talle tõi Beezhnevi isikliku kirja, teatas oma esindajate kaudu, et valitsus on otsustanud hävitada viimase 27 aasta jooksul peetud kommunistlike spioonide nimekirja, mis sisaldas 300 kommunistlikku organisatsiooni, milliseid ametivõimud lugesid ohtlikeks.

Kohtuministeerium seletab, et enamik neist on kaotanud aktiivsuse. 1951. a. otsustas USA riigikohus, et ilma avaliku uurimuseta ei või ühtegi organisatsiooni sellesse nimekirja kanda. Töötas ka riigivastase tegevuse uurimise kontrollasutis, mis nüüd on kaotatud.

Kas elame kord Kuul? Prof. Öpiku arvamised

NEW YORK (VES) — Iirimaa Armagh-observatooriumi kuulus täheteadlane, eestlasest professor Ernst Öpik, kes praegu töötab külalisprofessorina Marylandi ülikoolis, oli referendiks Eesti Naisklubis New Yorgis, kus ta käsitles võimalustest, et inimesed tulevikus asuksid pikemaks ajaks Kuule või teistele planeetidele elama. "Ruumilennud ja elu taevakehadel" oli täpsem pealkiri. — — —

Mõnelegi kuulajaile võis ettekanne tunduda fantastilisena ja Münchhauseni reisidena, tegelikult oli aga kõne teaduslik, tagatud astronoomilis-matemaatiliste arvestuste, uurimiste ja nende resultaatidega, mis prof. Öpik töi kuulajaile lähemale ja tegi selgemaks temale omase toreda huumori ja reaalsete võrdlustega.

Prof. Öpik juhatas oma loengu sisse muistsete kreeklaste ja ka hilisemate oletuste ning arvamustega, et taevaruumis asuvad kehad sarnanevad maakeraga ning et neil on meiesarnane elu. Kuid ta lisas peagi, et astronoomia füüsika, keemia ja loodusteaduste areng kummutas need optimistlikud kujutlused.

Lektor valgustas kõigepealt meile lähimat planeeti Kuud, mis on elutu, ilma õhkkonnata keha, kus sinna paigutatud elusolend otsekohe sureb.Kuid tänu meie tehnilistele oskustele omab Kuu uut võlu, mida üks taoline surmakõrb muidu ei suudaks pakkuda. Ameerika astronaudid on seal jalutanud kaitstuina õhuta tühja ruumi vastu ruumülikondadega nagu truukrid vee all, kes on varustatud vastavate hingamisvahenditega.

Prof. Öpik väitis, et kauges tulevikus võidaks Kuud kasutada inimese asustamisalana, kui maakera rahvastik ülemäära suureneks, kuna Kuu pind on 40 miljonit ruutkilomeetrit suur.

Väiksema raskustungi tõttu oleksid need asukad kuus korda kergemad kui inimesed maakeral, nii et paks mees võiks ahvikilrusega mööda puud üles ronida. Kuu asustamise korral tuleksid sinna ehitada klaaskatustega kaetud asulad kaitseks vööra keskkonna vastu. Lektor lisas, et praegusel ajal on Kuu külastamine katselises ajajärgus, teenides teaduslikke ja n.ö. tehnilise luure ülesandeid.

Peale Kuu on päikesesüsteemis aga veel sadasid ja tuhandeid väiksemaid planeedikesi — asteroide — mõnisada kuni mõnikümmend kolomeetrit läbimõõdus, samuti ilma õhkkonnata ja eluta, kuid samuti kõlvulised klaaskestadega taevalaotuse triiphooneteks ümberehitamiseks. Kuid nad asuvad meist 1000 korda kaugemal kui Kuu, ruumsõidukiga reisiks kuluks ühe otsa tegemiseks seega paar aastat, kuna Kuu külastamiseks kulub vaid nädal. Neid võiks kasutada ruumvahejaamadeks pikematel sõitudel, märkis professor..

Köneleja lisas, et planeetidel päikesesüsteemis on, välja arvatud päikesele lähimal planeedil Merkuur, õhkkond, oma kliima ja ilmastik, mis aga meile vaenulik ja mille vastu tuleks võidelda.See teeb neile asustamise raskemaks kui täiesti tühjale kõrbealale vaakuumis. Planeet Marsil on suurimaks ohuks tundmatute virulentsete pisikute importeerimise võimalus maakerale.

Elutingimused Marsil on karmid, kuid mitte võimatud, et seal inimese asustamisalasid luua.

Isegi kõige primitiivsema elu olemasolu Marsil on kahtluse all ning nõuab töendeid, mida aga peatselt loodetakse saada. Õhkkond koosneb seal peamiselt sõehappegaasist, mis aga hingamiseks ei kõlba, sest puudub täielikult hapnik. Isegi kui see oleks puhas hapnik, sureksime seal kohe "vabas õhus", kuna inimese veri läheks madala õhurõhumise tõttu kopsudes keema. Niisiis tuleks Marsilgi ehitada õhutihedad asulad nagu Kuulgi, mis oleksid hermeetiliselt eraldatud välisatmosfäärist.

Päikesele lähim planeet Merkuur on Kuu sarnane, Kuust suurem ja Marsist väiksem, eluta ja väga höreda õhkkonnaga. Oma kraatritega kaetud pinnaga nagu Kuu ja Mars võimaldaks temagi klaasasulate ehitamist.

Järgmine päikesesüsteemi planeet Veenus, mele päikesepoolne naaber, too hele eha- ja koldutäht — maakerasuurune sõsarplaneet, miljest veel hiljuti unistati kui maakera eluvõimaluste teisendist, on nüüd valmistanud pettumuse.

Ta õhkkond on mitu korda paksem kui maakera oma, ilma hapnikuta, minimaalse niiskusega, peamiselt sõehappegaasist nagu Marsligi. Veenuse pinnal valitseb punatulise raua kuumus, 470 kraadi Celsiuse järgi. Seda tõelist põrgu olukorda saaks parandada, kui sinna pumbata mõne ookeani suurune hulk vett, mis tekitaks pilvi ja vihma ning teeks atmosfääri läbipaistvamaks, märkis köneleja.

Teised välised planeedid — Jupiter, Saturn, Uraan, Neptuun ja Pluto — on väga kaugel, väga külmade gaasiatmosfääridega ega ole meiesarnasele elule kõlvulised.

Seega oli professor Öpik käsitlenud maakera lähimat ümbrust — päikesesüsteemi, kuigi teekond maakera lähima planeedini — Marsini — on 5000 korda pikem kui maakera ekvaatori ümbermõõt. On aga veel kinnistähed, teised päikesed, kauged päikesesüsteemid. Valgus näiteks vajaks lähimalt tähelt meieni jõudmiseks neli ja pool aastat ning umbes 300 a. ühelt huupi valitud tähelt tuhande hulgas, mida näeme öösiti taevavõlvil. Meie ruumsõidukite kiirusega, mida kõige enam võiks kahekordistada, oleks vaja 40 tuhat aastat lähima täheni jõudmiseks ning kolm miljonit aastat keskmise palja silmaga nähtava päikeseni — vilkuva tähekeseni — jõudmiseks, märkis prof. Öpik.

Kaugused on meid alati võlunud, kuid kõige teadmishuvi ja filosoofilise võlu peale vaatamata leiab vaevalt ükski selline reis teostamist, ütles köneleja.

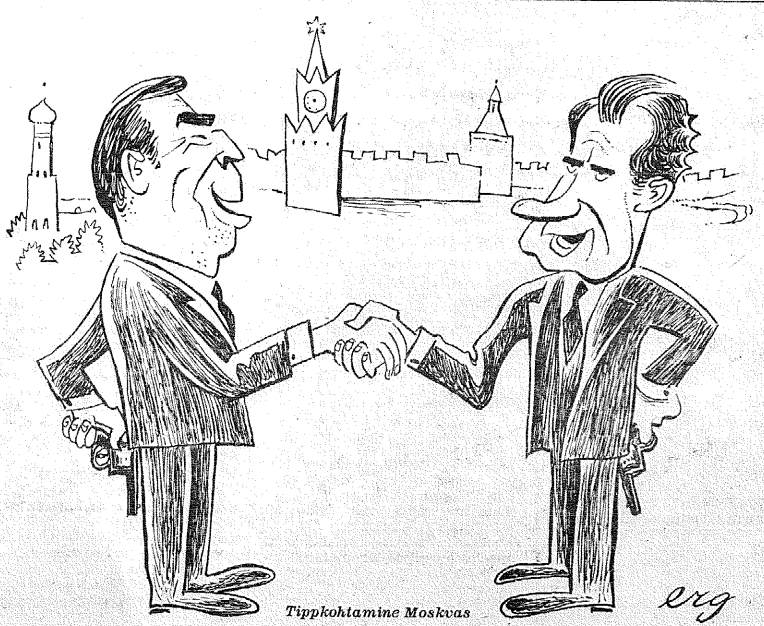
VES/MJ

Allakäik USA-armees

WASHINGTON (VES) — President Nixoni poolt läbiviidud vabatahtliku palgalise armee loomine USA-s ei ole arenenud loodetud efektiivsuse suunas.

Kõigepealt ei leidu küllalt noori, kes oleksid valmis 326 dollari ja prii ülalpidamise eest kuus sõjaväkke astuma.

Seetõttu on hakatud vastu võtma ka neid, kes sisseastumiseksamitel on osutunud nõrgaks. Näit. on igal kümnel vabatahtlikul sajast raskusi lugemisega, kirjutamisest rääkimata. Praegu on vabatahtlikust armeest 25% mustanhalised. Kuid asjatundjad arvavad, et see protsent tulevikus veelgi tõuseb.

Tippkohtamine Moskvas erg

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									

Ristsõna nr 17

Paremale: 1-A seaduse sümbol 2-A romaani teine pealkiri 3-A eesti kirjanik 4-A liftitööstus Rootsis 4-E pealaama tiitel 5-A maailmakuulsaks saanud vene koer 5-F on näiteks oinal 6-A Rootsi kuninganimesid 6-E see tähendab 6-G piljardikepp 7-A soend (folkl.) 7—i rooma 1000 8-A õhuke, vähe vastupidav 8-E mi-bemoll 8-G roll 9-A ühe ingl. TV-seeria peategelane 9-G kehaosa 10-A teatud liiki kunstnik 10-H noot 11-A raadium 11-C mereröövel 12-A põllutöörlist 12-E vastse 12-H sina 13-A putukas 13-I esimene pikas reas 14-A ingl. tiitel 14-C diftong 14-E paradiisiaed.

Alla: A-1 rööpkülik B-1 punane värvaine C-1 on last ootav naine D-1 katkestamatult teisele osale üle minnes (muus.term) E-1 turistijuht F-1 läks jõukaks G-i tuntud Hunnide juht H-1 tema (ingl.k.) I-I Volt 1-2 EEsti nimetus keskajal H-3 luuramas C-5 kaksikvokaal E-5 maailmakuulus USA värviline tennisemängija G-6 väike nõelotsaga tarbeese C-7 katkesta (ingl.k.) D-8 Rootsi välisministeerium E-9 kui (ingl.k.) F-9 selline B-10 raadiolokaator D-10 veresoone I-10 rlik Aasias E-11 sea häälitsus C-12 privaat G-12 vanused H-13 seleen.

Lahendus 16

Paremale: 1-A Jaanipäev 2-A alkaniini 3-A laanelill 4-A Gide 4-E tuled 5-A Pae 5-D tusane 6-A are 6-D oli 6-G nii 7-A lamell 7-G end 8-A Laid 8-E Omega 9-A IB 9-C aula 9-G arm 10-A Kla 10-D hulga 10-I A 11-A laval 11-F ia 11-H di 12-A USA 12-D Nis 12-G SOS 13-A Bern 12-E nende 14-A ida 14-D aed 14-G ead.

Alla: A-1 jalgpalliklubi B-1 Alai C-1 akadeemia D-1 na E-1 inetu F-1 pilusilmalised G-1 äi H-1 en I-1 Vilde D-3 neto G-3 ilane H-3 Leningrad B-5 araablased E-6 LL I-6 idamaised D-7 edu E-8 oluline G-8 ea C-10 avara D-10 Hanna G-10 gas H-12 oda G-13 ne.

Kohaliku elu

UPPSALA

Väljasõit Kolmården!

Uppsala Eesti Pensionäride Ühing ja Uppsala Eesti Selts korraldavad ühiselt väljasõidu bussiga Euroopa suurimasse loomaaeda "Kolmården" 20.juulil. Buss väljub S:t Eriks turult linna kaubamaja juurest kl. 8.00. Väljasõidust võivad osa võtta ka mitteliikmed (eestlased Uppsalast ja selle ümbruskonnast), sest mida rohkem osavõtjaid, seda odavam on sõidukulu.

Sõidust osavõtta soovijaid registreerivad: K. Vahtras, tel. 117551, E. Usen tel. 150726, T. Muru, tel. 144287 ja E. Keeleste, tel. 119588. Helistada pärast kella 18.00.

TÄNUAVALDUS

Siinkohal avaldan siirast tänu kõigile sõpradele, laulukooridele ja organisatsioonidele, kes mind minu tähtpäeval meeles pidasid ja mind kirjateel, telegrammidega ja lilledega õnnitlesid!

Eriline tänu minu armsaile Göteborgi Eesti Naiskoori lauljalle kauni kingituse eest, samuti Göteborgi Eesti Meeskoorile, kes mind õnnesoovi ja kingitusega üllatas! Palju tänu kõigile!

HARRY TRUUS

Prii suvitus

Södertäljes vanema proua juures eesti daamile või tütarlapsele. Oma tuba, prii toit ja taskuraha 15 juul. kuni 31. juulini.

Tel. 0755/670 48 kl. 9— 10.

Vajatakse

kasvatajat

pärastlõuna! kodus eesti algkooli lastele Eesti Majas.

Tööaeg kl. 14—17. Lähemaid andmeid: pr. Pajusoo — tel. tööl 88 06 20, kodus 89 23 28 või hr. Saare — tel. 0176/93 119.

†

Vaikselt uinus minu armas abikaasa ja kallis isa

Karl Mast

Sünd. 22/4 1913 Hiiumaal
Surn. 30/6 1974 Lidingöl

Valusas leinas

AMANDA
ANDO
OMAKSED
Eestis

– – –

Ei hauas lõpe elupiir,
ka sinna tungib armukiir.

– – –

Matusetalitus toimub kolmapäeval, 10. juulil kell 14 Lidingö kirikus.
Lillede asemel mõtelge Cancerfondile pgiro 90 19 51-4

†

Puhka rahus

Karl Mast

Mälestavad

FELIKS AHLBERG
abikaasaga
LEMBIT TALBAK
perekonnaga
KARL TAHK

†

Armast
naabrit ja koolivenda

Karl Mast'i

mälestab leinas

HERMAN LAUR
perekonnaga

Ilm. 14:13

Suurel hommikul näeme jälle.

†

Armast tädipoega

Karl Mast'i

leinavad

ELVI ABIKAASAGA
NORBERT
perekonnaga Eestis

†

Armast venda, naisevenda, ristiisa ja onu

Karl Mast'i

Sünd. 22/4 1913 Hiiumaal
Surn. 30/6 1974 Lidingöl

mälestavad vaikses leinas

JAKOB
ARTUR
MARTA ABIKAASAGA
OIVI ABIKAASAGA
VIIA PEREKONNAGA
KERSTI ABIKAASAGA

– – –

Puhka rahus!

†

Head sõpra ja endist kaasametnikku

Theodor Konradson'i

mälestavad leinas

ARTHUR AABEN
perekonnaga
ALEKSANDER ESPE
perekonnaga
MIHKEL LÕBU
perekonnaga
OREST LEPIK
perekonnaga
BERNHARD TAMM
abikaasaga

†

Lahkunud armast tädipoega

Theodor Konradson'i

mälestab

LINDA TREI-KURIKJAN

Unustamata armast abikaasat

Arseni Möttus't

mälestab tema II surma-aastapäeval 8. juulil

AILI

• Leinateated

Sydneys suri 14.mail **Liine Toming**, sünd. 16. apr. 1888 Narvas.

Torontos suri 9. juunil **Daniel Kallas**, sünd. 7. juulil 1907 Eestis.

Keswickis, Inglismaal, suri 7. juunil **Antonina Tammsaar**, sünd. 12. okt. 1902 Eestis.

Eskilstunas suri 10. juunil Ida Hiiuväin, sünd. 17. jaan. 1905 Eestis.

Alatskivil, Eestis, suri 11. juunil Pauline Kübersepp, sünd. 23. märtsil 1895.

Tallinnas suri 21. mail Anna Scheer, sünd. 26. septembril 1896Lätis.

Tallinnas suri 26. aprillil Sale Jans, n-na Pintman, sünd. 3. juulil 1893.

Kuressaares suri Liisa Turja, n-na Lipp, sünd. 8.augustil 1902 Salme vallas.

Kihelkonnal suri 31. mail Juula Pajuäär.

Vasalemmas suri 20. mail Helen Blumberg, n-na Känd, sünd. 23. oktoobril 1887 Anijal.

Kõlnis, Saksamaal, suri dr. med. Bernd Sägesser, sünd. Tartus.

Austraalias suri 15. aprillil Sigrid Riis-Redel.

Saint John'is Kanadas suri Aleksander Kodvilman, sünd. a. 1906 Pärnus.

Torontos suri 14. juunil Kaido Allan Jaason, sünd. 14. juunil 1974.

Tallinnas suri 26. aprillil Sale Jans, n-na Pintman, sünd. 3. juulil 1893.

Tartus suri 9. märtsil **Heino Kummussaar**, sünd. Tartus 15. okt. 1923.

Viljandis suri 30. mail **Anna Mandra** (n-na Suits), sünd. 12. juulil 1892 Viljandis.

Tallinnas suri endine Tallinna Linna II Tütarlaste Gümnaasiumi direktriss **Alexandrine Pedusaar.** Ta maeti Tallinnas 6. juunil.

Kanadas, St. Catharine'is, suri 29. mail **Liisa Sillanarusk**, sünd. 2. apr. 1886 Võrumaal.

Floridas, USA-s, suri 1. juunil **Paul George Reinholm**, sünd. 16. aug. 1952 Miamis.

Staten Islandil, USA, suri 4. juunil **Julie Treumuth**, sünd. 27. sept. 1895 Võrus.

Fagerstas, Rootsis, suri 18.juunil Taivo Tepper, sünd. 17.veebruaril 1940 Kohtla-Järvel.

Inglismaal suri 15.juunil Jüri Pruul, sünd. Saaremaal.

†

Igaveseks lahkunud armast õemeest ja sugulast

Peeter Tänav'at

mälestab kurbuses

JOONAS
abikaasa ja lastega

– – –

Puhka rahus kodumaa mullas!

Armsat

Ella Troon'i

mälestavad kurbuses tema IV surma-aastapäeval 8. juulil

ABIKAASA
TÜTRED ja RISTITÜTAR
perekondadega

Peron suri

Juan Peronist kujunes agrentiinlastele legend, mis töi ta tagasi võimule eluõhtul.

BUENOS AIRES (EPL) – Argentiina president Juan Peron, kes möödunud aastal triumfaatorilkult eksiilist Hispaanias tagasi pöördus ja tohutu poolehoiuga valiti tagasi sellele kohale, kust ta ligi kaks aastakümmet varem sunniti pagulusse, suri 1. juuli õhtul südamerabanduse tagajärjel 78 aasta vanaduses.

Juba paar päeva varem presidenti tabanud südameatakk põhjustas ameti ülemineku abipresidendile, Peroni 43-aastasele abikaasale Maria Estela Peronile, kes nüüd peab võtma üle kogu vastutuse Lõuna-Ameerika esimese naispresidendina.

Maria Estela, keda rahvas hüüab Isobelliks, abiellus Peroniga selle maapao ajal ja ta on varem olnud tantsijatar kabareelavadel. Ta on osutunud aga osavaks poliitikuks ja tema abipresidendiks valimine toimus Peroni enda soovil.

Kahtlemata ootab Argentiinat, mis jumaldatud eksdiktaatori tagasitulekulgi osutus äärmiselt killustatuks, nüüd võimuvõitlus peronistide liikumise mitmesuguste tiibade vahel, mis poliitiliselt kõiguvad sotsialismi ja konservatismi vahepeal.

KIRIKLIKKE teateid

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskoplik kogudus. Pühap. 7/7 jääb jumalat. ära. Pühap. 14/7 kl. 9.30 jumalat. Jakobi kirikus. Õp. Karl Kool. Orelil Harri Kiisk. Armulaud. Lauluraamatud.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

GÖTEBORG: Pühap. 7/7 kl. 11 liturgia. Praost Raag.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt. kirik, Norrtullsgat. 37, pühap. 7/7 kl. 14.00 jumalat. O. Targma j.t.

STOCKHOLM: Eesti Nelip. kirik, Bråvallagat. 11, pühap. 7/7 kl. 11.00 jumalat. N. Körm ja H. Laur. Koor ja kvartett.

Teisip. 9/7 kl. 19.00 palve- ja piiblitund.

GÖTEBORG: Linnea-kirik, Linnégat. 35, pühap. 7/7 kl. 11.00 jumalat. H. Nyman.

– – –

Valge tõug Brasiilia dzhunglis

RIO DE JANEIRO – Brasiilia National Indian Foundation saatis äsja Amatsoni dzhunglisse lennuekspeditsiooni, mille juhiks oli brasiilia kuulsaim maadeuurija Raimundo Alves. Kui lennuk madalalt üle dzhungli kirdeosa lendas, avastas Alves ennetundmatu dzhunglielanike suguharu.

R. Alves uuris kuu aega uut suguharu, mille liikmed on valgenahalised ja siniste silmadega ning ükski neist ei kanna mingit kehakatet. Suguharu on umbes sajaliikmeline ning elab äärmiselt primitiivselt. Brasiilia National Foundaton saadab Alvase juhtimisel dzhunglisse lähemal ajal uue ekspeditsiooni, lootes saada jälile valgenahalise suguharu päritolule. Kõik teised Amatsoni dzhungli pärismaalased on tumedanahalised, tumedate silmadega ja äärmiselt väikest kasvu.

Pääsesid läände

Okupeeritud kodumaa teateil külastasid Rootsis isa Lehte ja Ahto Tihkan ning sugulast Alla Aleksejeva. Ema matusel viibis Anna Sepp ja isa matusel Helle Milli.

Soomes viibis tütre juures Luule Lepik, isa juures Indur Soll ja Linda Vaimann. Jugoslaavias külastasid sugulast Eve ja Peep Pärtel.

– – –

Kes teeb "eesti kuldraha"

Göteborgi ajalehes Göteborgs-Posten ilmus 9. juunil kuulutuste veerul numismaatikute pakkumiste all "Mynt säljes" järgmine kuulutus:

"Saabub varsti kuldraha. Välja antud Eesti valitsuse poolt eksiilis. Väljaandes 950 eksemplari, millest 250 Rootsi jaoks. Hind kr. 325. SUNES MYNT & ANNAT, Fritsla, tel. 0320/720 78."

EPL pöördus Oslo-valitsuse esindaja poole selgituse saamiseks, kuid sealtpoolt eitati kategooriliselt kuldraha emissiooni kavatsusi. Sealtpoolt oli võetud ühendus ka firmaga, kust aga seletatud, et "raha tehakse välismaal". Milline on see salapärane "valitsus", kes numismaatikutega ärisid teeb, jääb esialgu selgitamata.

– – –

Kohalik elu

STOCKHOLM

Käsitöö valmistajaile

Eelmiste aastate eeskujul toimub ka tänavu jõulumüük E.P. Risti Samariitide Sõprade Ringi korraldusel.

Nea minek on eestimustriliste väiksemate esemete – tekstiil, puu- või ehisnaha toodetel.

Müük toimub pühapäeval, 24. novembril Jakobi kiriku koguduse ruumides, Malmtorgsgatan 5.

Juhatus

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Televisiooni programm

TV Lördag

14.00 Tennis: Wimbledon. Färg. Direkt från singelfinalen. Bengt Grive.
15.00—17.55 VM i fotboll. Färg. Direkt från matchen om tredje pris i München.
18.05 Till häst — 13 ridlektioner med TV. Färg. Det här har du lärt dig.
18.30 Helgmålsringning. Färg. Från Billingsfors brukskyrka i Dalsland.
18.35 Just det. Färg. En annorlunda pekbok.
18.40 Herr Barbalander funderar . . . Färg.
19.00 Aktuellt i veckan. Färg. Det viktigaste som hände hemma och utomlands. Textat.
19.25 TV-nytt, väder.
19.30 Var med och bjud. Färg. Inför torsdagens Auktion i TV 1.
19.40 Mera från 30-talets mitt — Gardar Sahlberg låter SF-journalen berätta om sommaren och hösten 1935. Speaker Gardar Sahlberg jämte de dåtida redaktörerna Gunnar Skoglund, Erik "Bullen" Berglund och Knut Martin.
20.00 Djur och växter i Norden. Färg. "Skogssjön" är rubriken på det här programmet i Claus Berings danska naturserie. Svensk berättare: Nils Linnman.
20.20 Cirkusette. Färg. Liten nummerrevy i cirkusmiljö med hovsångare Erik Saedén, den holländska sångerskan Imca Marina, den indiske skuggspelskonstnären Bablu Mallick, Norma Ahlquist, från Danmark Bröderna Olsen, ett gammalt bergtroll m fl. Programvärd: Bert-Åke Varg. Kapellmästare Hans Wahlgren.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.45 Sommarrysaren: Huset som inte ville dö. Färg.
Varudeklaration: Gräv inte för djupt i er källare!
Barbara Stanwyck, Richard Egan, Doreen Lang och Michael Anderson Jr. Regi: John Lewellyn.

TELEVISION 2

18.55 TV-nytt, väder.
Från Barnredaktionen:
19.00 Hummer och hav. Färg. Kanadensisk naturfilm om hummerns liv på havsbotten.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Lördag kväll och söndag morgon — engelsk långfilm från 1960. Regi: Karel Reisz.
I rollerna: Albert Finney, Shirley Anne Field, Rachel Roberts, Hylda Baker, Norman Rossington och Bryan Pringle.
21.30 Sommarleken. Färg. Pekka Langer och Carl-Uno Sjöblom frågar på lek och blommigt allvar. Kapellmäst: Göte Wilhelmsson.
22.00—22.05 TV-nytt, väder.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat eller Finskspråkiga program.
18.00 Rafu Paasio, puheenjohtaja eller Rafael Paasio. Färg. Ett porträtt av den finländske politikern inspelat vid hans 70-årsdag i Åbo 1973. Textat på svenska.
19.00 Troldhaugen. Färg. Ett besök i Edvard Griegs sommarparadis.
19.25 TV-nytt, väder.
19.30 Jag gick i dag där Jesus gått. Färg. Artur Erikson.
20.00 Vykort från Venedig. Färg.
20.05 Rättvisa skipas. Färg. Del 3: Det såg ut som självmord.
I huvudrollerna: Margaret Lockwood, Roger Livesey, Joan Haythorne, Geoffrey Whitehead, Amanda Murray, Brian Wilde, Kenneth Benda och Kenneth Hendel.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.30 Sportspegeln med VM i fotboll.

TELEVISION 2

15.00—18.00 VM i fotboll. Färg. Direkt från VM-finalen i München.
18.55 TV-nytt, väder.
Från Barnredaktionen:
19.00 Stoppa pressarna. Färg. Vitsiga veckans virriga världsreportrar skojar med England och sig själva.
19.30 Rapport, väder, sport.
20.10 Helvetesveckan. Färg. Ett reportage om danska marinens grodmän.
20.55 Den vita näckrosen. Färg. Södermanlands landskapsblomma.
21.00 Ackord i färg och ton. Färg. Många av oss upplever bilder i vårt inre när vi lyssnar på musik.
Producenten Carl O Löfman visar bilder, inspirerade av Bach's Toccata, adagio och fuga i C-dur. Det är Thorvald Thorén som spelar på orgeln i Österåkers kyrka i Uppland.
21.20 Söndagsdeckaren: Ögonvittne — eller inte? Färg. Italiensk kriminalberättelse.
I rollerna: Marilu Tolo, Riccardo Salvini, Claudio Onotrato, Altea de Nicola. Regi: Roberto Pariante.
22.15—22.20 TV-nytt, väder.

TV Måndag

18.55 Meddelanden.
19.00 Tratten. Färg.
Åtta Tratten-program med musik som det svänger om i olika sammanhang ges i repris.
Ted Gärdestad, sångtrion Dolls, gruppen Nature, David Bowie, Risken Finns och Ola & The Janglers.
19.25 TV-nytt, väder.
19.30 Ångloket. Färg. Film från den spanska televisionen. Regi: José Antonio Paramo.
I huvudrollerna: Pepe Calvo och Fernando Sanchez Polack.
20.15 Vad använder Saudi-Arabiens oljeshejker sina pengar till? Färg. I huvudstaden Riyadh märks förändringen i det saudarabiska samhället på det fantastiska tempot i nybyggnationen och på mängden av amerikanska bilar.
Dansk rapport av Peter Dalhoff-Nielsen och Hussein Shehadeh.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.35 Darpana — indisk spegel. Färg.
Om en ovanlig skola i Gujerat-provinsen i norra Indien, där över 200 elever studerar dans, teater, musik och dockteater.

TELEVISION 2

18.30 Lilla Anna och Långa Farbrorn av Inger och Lasse Sandberg. Färg. **16. Lilla Anna skrämmer Långa Farbrorn.**
18.40 Fågel, fisk eller mittemellan. Färg. **På upptäcktsfärd i djurriket.**
19.00—19.05 TV-nytt, väder.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Vad hände sen? En kamp för rätten till arbete. Det här programmet sändes första gången den 25 augusti 1971 och skildrade varvsarbetarnas "work in"-aktion vid de nedläggningshotade varven utanför Glasgow, Upper Clyde Shipbuilders. I det uppföljande programmet, som också är gjort av John Sune Carlson och Lars Hallengren, skildras vad som hände sedan.
21.00 Flugan — amerikansk science fiction-film från 1958.
I rollerna: Al Hedison, Patricia Owens och Vincent Price.
Filmen barnförbjöds vid den svenska premiären 1968.
22.30—22.35 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

18.55 Family Four Show. Färg. Värd i kväll: Pierre Isacsson.
19.25 TV-nytt, väder.
19.30 Meddelanden.
19.35 Karl i huset. Färg. Engelsk underhållning med Paula Wilcox, Sally Thomsett och Richard O'Sullivan.
20.00 Var med och bjud. Färg. Inför torsdagens Auktion i TV 1.
20.10 Mitt Kina. Färg. Den engelske författaren och filmaren Felix Greene ger i en serie på sju program sin personliga bild av dagens Kina. 2. Fostran och utbildning.
20.40 Sjung med Egon! ärg. Allsångsprogram för hela familjen med Egon Kjerrman. Gäster: Legatogruppen.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.25 Paul Temple. Färg. Engelsk deckare efter en idé av Francis Durbridge med Francis Matthews och Ros Drinkwater. Regi: S. Langton. 1. Motell.

TELEVISION 2

18.30 Lilla Anna och Långa Farbrorn av Inger och Lasse Sandberg. Färg. **17. Lilla Anna och Långa Farbrorn badar i sjön.**
18.40 Fågel, fisk eller mittemellan. Färg. **På upptäcktsfärd i djurriket.**
19.00—19.05 TV-nytt, väder.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Gör mig en son. Färg. Tjeckisk komedi om en hotellägare, vars enda problem är att han inte har några barn.
21.00 Hur mycket TV tål vi? Färg. TV via etern, TV via kassett, TV via kabel. Vem tar ansvaret för utvecklingen?
21.35 Julikväll. Färg. Förströelse med Karin Falck och Lars Widding.
22.40—22.45 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

18.55 Meddelanden.
19.00 Dusty. Färg. Amerikansk Vilda Västern-komedi.
I rollerna: Bob Denver och Forrest Tucker.
19.25 TV-nytt, väder.
19.30 Cousteaus undervattensvärld. Färg.
Fortsättning på Cousteaus serie om livet i världshaven, inspelad under expeditioner med forskningsfartyget Calypso. 1. Deifiner.
20.20 Vykort från London. Färg. Hälsning från Towern.
20.30 Följ med ut — till sommarens plågoris. Färg.
Om myggor, getingar, bromsar och annat otyg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—23.40 Rebecca — amerikansk thriller från 1940. Regi: Alfred Hitchcock.
I rollerna: Laurence Olivier, Joan Fontaine, George Sanders och Judith Anderson.

TELEVISION 2

18.30 Lilla Anna och Långa Farbrorn av Inger och Lasse Sandberg. Färg. **18. Lilla Anna och Långa Farbrorn leker gissningslekar.**
18.40 Fågel, fisk eller mittemellan. Färg. Gräshoppan.
19.00—19.05 TV-nytt, väder.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Dödensomläromästare. Färg.
Pjäsen är den andra av TV 2-teaterns sommarpjäser av Hjalmar Bergman. Regi: Jonas Cornell.
I rollerna: Jonas Bergström, Agneta Ekmanner och Frej Lindqvist.
21.25 Anslagstavlan. Färg.
20.30 Engmans gäster — Gary Engman.
21.00 Vårt land är vår skolbänk. Färg. **Ett besök i en högstadieklass i Nanking.**
21.40 Julikväll. Färg. Förströelse med Karin Falck och Lars Widding.
22.40—22.45 TV-nytt, väder.

TV Torsdag

18.25 Meddelanden.
18.30 Auktion på Skansen. Färg. Karl-Erik Eriksson klubbar fynd till förmån för Radiohjälpen.
19.25 TV-nytt, väder.
19.30 Heia kyrkan sjunger. Färg. Glada sånger i Pingstkyrkan i Umeå. Programled. Margit Borgström.
20.05 Den hemlighetsfulla ön. Färg. Äventyrsserie efter Jules Vernes bok. 4. Räddningen.
I rollerna: Omar Sharif, Ambroise Bia, Jess Hahn, Philippe Nicaud, Gérard Tichy, Gabriel Tinti och Rafael Bardem.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Kirurgernas århundrade. Färg. En västtysk serie som i dramatiserad form skildrar de stora landvinningarna inom kirurgin på 1800-talet. 2. Rena händer.
Presentation: Claes Wirsén. Kvällens gäst: docent Wolfram Kock.
22.05—22.55 Rock meets classic. Färg. En konfrontation på konsertestraden i Herkulessalen i München mellan Münchens Kammarorkester och Deep Purple.
Jon Lord, piano och orgel, Glenn Hughes, bas, David Coverdale, sång, Ray Fenwick, gitarr, Pete York, slagverk, Tony Ashton, sång och piano, Erminia Santi och Sigune von Osten, sopraner, Klaus Löwitsch, recitatör. Dir. Eberhard Schoener. TV-regi: Arne Arnbom.
1. R. Strauss: Inledningsfanfar ur Also sprach Zarathustra. 2. J. Lord E. Schoener: Rock continuo på tonerna B-A-C-H. 3. E. Schoener/J. Lord: Window, konsert för orkester, rockgrupp, sångare och berättare.

TELEVISION 2

18.30 Lilla Anna och Lång Farbrorn av Inger och Lasse Sandberg. Färg. **19. Var är Långa Farbrorns hatt?**
18.40 Fågel, fisk eller mittemellan. Färg. **Gåsen.**
19.00—19.05 TV-nytt, väder.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Gomidda. Färg. Hatte Furuhagen och Marguerite Walfridsson låter oss njuta av sommarens grönsaksprimörer och doftande kryddörter.
20.30 Krutgubbar. Färg. Engelsk komediserie med Arthur Lowe, John Le Mesurier och Clive Dunn.
21.00 Har vi religionsfrihet? med Per-Arne Axelsson.
I sommarens tredje och sista Utmaning möts frikyrkans Per Arne Aglert och svensa kyrkans Mårten Werner.
21.30 Julikväll. Färg. Förströelse med Karin Falck och Lars Widding.
22.30—22.35 TV-nytt, väder.

TV Fredag

18.55 Meddelanden.
19.00 Vill du lära dig segla? Färg.
19.20 Sir Prancelot. Färg.
19.25 TV-nytt, väder.
19.30 Husesyn i nya Sverige. Färg. En kritisk besiktning med bostadsskribenten Olle Bengtzon.
20.10 Paul Kammerer och skandalen med barnmorskegrodan. Färg. Sista programmet i serien om berömda män i biologins historia.
Arthur Koestler berättar. I rollen som Paul Kammerer — Philip Madoc.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—23.25 Får vi lov, magistern? **Fransk film från 1949. Regi: Jean-Paul le Chanois.**
I rollerna: Bernard Blier och Juliette Faber.

TELEVISION 2

13.00—17.00 Tennis. Färg. Direkt från Båstad. Bengt Grive och Birger Folke.
18.30 Lilla Anna och Långa Farbrorn av Inger och Lasse Sandberg. Färg. **20. Långa Farbrorn planterar överraskningsfrön.**
18.40 Kungens får. Färg. Från lammningen till den långa promenaden.
19.00—19.05 TV-nytt, väder.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Julikväll. Färg. Förströelse med Karin Falck och Lars Widding.
21.00 Mitt liv började 1898. Gustav Andersson, torparson och f d murare — ett program av filmaren Jan Eriksson.
21.30 Showtime: Gilbert Becaud på Olympia. Färg. Köerna ringlar långa till Olympia, Paris världsberömda varietéteater.
22.40—22.45 TV-nytt, väder.

— — —

Praost

Algus lk 1

astub a. 1975 kokku, et muude ülesannete hulgas arutada ka a. 1976 USA-s, Baltimores, peetava esimese kirikukongressi päevakorda. Kirikukongressist võib osa võtta . . . kuni 6 esindajat kogu[illegible] kohta. See oleks siis esimene kord, mil meie kiriklikke küsimusi otsustatakse nii suures kogus.

Konsistoorium andis loa kand.theol. Udo Petersoole pidada prooviaastat EELK Toronto Peetri koguduse õpetaja Oskar Puhmi juures.

Õpetajate ettevalmistamise ja töölerakendamise fondile on saabunud rõõmustaval viisil annetusi nii üksikisikuilt kui kogudustelt. Sellest fondist on juba stipendiume saanud usuteaduse üliõpilased Thomas Vaga, kes õpib Helsingi ülikoolis ja Jaan Kaljurand — õpib Kieli ülikoolis. Uno Saag, kes õpib Stockholmi Usuteaduslikus Instituudis, saab oma toetuse EELK peapiiskopliku koguduse kaudu. Lootuste kohaselt alustab eeloleval sügisel veel üks eesti noor õpinguid Helsingi ülikooli usuteaduskonnas. Nüüd vajab mainitud fond järjekindlat toetust EELK tuleviku kindlustamise nimel.

— — —

SILT ja SEALT

Mare-Liis (n-na Henning) ja **Walter Ryd'ile** sündis Mölndalis teise lapsena poeg.

Vällingbys lõpetas gümnaasiumi eesti noor Mirjam Jaanivald.

Elve Eichhorn abiellus Stockholmis Bernd Klavaniga.

Liivi (n-na Kask) ja Jüri Kõllile sündis Stockholmis tütar.

Ene Falkenberg, naiskunstnik, kes aastate eest oli tegev Stockholmis ja siis asus Torontosse, elab nüüd juba pikemat aega Kanada lääneranniku linnas Vancouveris, kus ta südaliinnas omab ateljee ja on tuntud portreemaalijaid.

Karl Pae, Vancouveri Eesti Seltsi mitmekordne esimees, tähistas oma 70-aastast sünnipäeva.

Murray Kerson, Montrealis elunev eestlane, peab Ste. Adele'is restorani "La Cauhumiere", millise USA-ajakiri "Time" oma Kanada eriväljaandes loeb Quebecki provintsi parimate söögikohtade hulka. Kerson, kes varem omas metallitööstuse, on võtnud restorani üle ühelt prantsuse abieluparilt.

Arvi Kivi, kes töötab juhtivalt ühes Detroiti keemiafirmas, viibis kaks nädalat Eurcopas firma ülesandel, inspekteerides kontserni Euroopa tööstusi Saksamaal, Itaalias ja Hispaanias.

Dr. Uustal Rhode Islandilt USA-st külastas koos abikaasaga Stockholmi.

Ene Kallas Montrealist viibis Stockholmis.

Hildegard Maricq-Rand, arsiteadlane ja uurija USA Columbia ülikoolis, viibis Prantsusmaal Euroopa arstide konverentsil, kus ta esines loenguga. Ta külastas ka Saksamaad ja Taanit.